

N:o 2.

Ank. till Riksd. kansli den 1 mars 1895, kl. 3 e m.

Betänkande, angående vissa ännu oafgjorda delar af tullbevillningen.

Sedan utskottet i sitt betänkande n:o 1 yttrat sig rörande hufvudsakligen den del af tullbevillningen, som omfattar de s. k. industri-tullarne, i den mån förslag till ändringar deri nu förelegat till Riksdagens afgörande, går utskottet härmed att afgifva betänkande angående gjorda framställningar om ändringar i tulltaxans bestämmelser i fråga om sådana varuslag, hvilka äro att hänföra till lifsmedel.

Dessa framställningar äro *dels* Kongl. Maj:ts till Riksdagen aflåtna proposition, n:o 4, angående förhöjning af tullen å spanmål m. m., *dels* ock följande inom kamrarne väckta motioner, nemligen:

inom Första Kammaren väckta:

n:o 1, af friherre *Klinckowström*, angående ökad tull å spanmål äfvensom tull å potatis; och

n:o 26, af herr *Cavalli*, om förhöjning af tullen å oskaladt ris; samt *inom Andra Kammaren väckta:*

n:o 2, af herr *J. Petersson* i Boestad, angående ändrade tullsatser å fläsk m. m.;

n:o 3, af herr *J. H. Johansson* i Strömsberg, angående förhöjning af tullen å fläsk;

n:o 43, af herr *J. Sjöberg* m. fl., angående höjning af tullen å fläsk;

n:o 49, af herr *S. B. Bruhn*, angående beräkning af tullafgifterna å malen och omalen spanmål.

n:o 94, af herr *O. Erickson* i Bjersby m. fl., om ändrade tullsatser å malen och omalen spanmål;

n:o 97, af herr *C. J. Mustaparta*, om införseltull å lax;

n:o 114, af herr *C. G. Thor*, om borttagande af tullen å fläsk, andra slag;

n:o 118, af herr *P. Norberg* angående tullfri införsel öfver Funäs-dalen af spanmål, malen och omalen, alla slag, samt fläsk;

n:o 132, af herr *N. Jönsson* i Gammalstorp m. fl., om tull å artikeln potatis, äfven krossad eller rifven; och

n:o 140, af herr *S. J. Kardell* m. fl., om ändring i tullen å spanmål, malen och omalen.

Spanmål.

Då vid behandlingen af nu ifrågavarande delar af tullbevillningen utskottet, med frångående af tulltaxans ordningsföljd de särskilda bestämmelserna emellan, företager dessa i den ordning, som betingas af deras egen vikt och betydelse eller af deras inbördes samband, är det naturligt, att början göres med tullsatserna för *spanmål, omalen och malen*.

I tulltaxan af den 8 juni 1892 hafva bestämmelserna rörande artikeln *spanmål* följande lydelse:

Spanmål:

omalen:

a) råg, hvete, korn, majs samt ärter och bönor
per 100 kg.	kronor 1: 25
b) hafre och vicker.....	<i>fria</i>
c) malt, äfven krossadt, per 100 kg.	kronor 1: 50
d) andra slag, ej specificerade, per 100 kg.	» 1: 25

malen:

mjöl och gryn, alla slag	» 2: 50

I förenämnda till Riksdagen aflättna proposition föreslår Kongl. Maj:t Riksdagen,

att de enligt tulltaxan af den 8 juni 1892 bestämda tullsatser för, bland annat, följande artiklar må höjas:

för spanmål, omalen, råg, hvete, korn, majs samt ärter och bönor äfvensom andra slag, ej specificerade, till 3 kronor 15 öre per 100 kg.;

för malt, äfven krossadt, till 4 kronor per 100 kg.; samt

för spanmål, malen, mjöl och gryn, alla slag, till 6 kronor 50 öre per 100 kg.

Motionärerna yrka i afseende å ifrågavarande tullsatser:

Friherre *Klinckowström*:

att Riksdagen ville besluta följande införselstullafgifter för:

Spanmål, omalen:

- 100 kilo;
 a) råg, hvete, korn, majs samt ärter och bönor, 4 kronor per
 b) malt, äfven krossadt, 4 kronor 50 öre per 100 kilo;
 c) andra slag, ej specificerade, 4 kronor per 100 kilo;
 d) hafre och vicker *fria*.

malen:

mjöl och gryn, alla slag, 6 kronor per 100 kilo;

Herr *O. Erickson* i Bjersby m. fl.:

att Riksdagen ville besluta, att, så fort ske kan, följande tullsatser
 åsättas:

spanmål, omalen:

a) hvete, råg, korn, majs, ärter och bönor per 100 kilogram	kronor 4: —
b) hafre och vicker per 100 kilogram	» 1: —
c) malt, äfven krossadt, per 100 kilogram	» 4: 50
d) andra slag, ej specificerade, per 100 kilogram.....	» 4: —

spanmål, malen:

a) mjöl och gryn, alla slag, per 100 kilogram.....	» 6: 50;
- samt

Herr *Kardell* m. fl.:

att Riksdagen måtte besluta, att de af 1892 års Riksdag fastställda
 tullsatserna å spanmål, omalen och malen, måtte åter blifva gällande.

Till ifrågavarande tullsatser hänfönda yrkanden af mera speciel
 innebörd äro de, som framstälts i herrar *Bruhns* och *Norbergs* motioner.

Den förstnämnde föreslår Riksdagen att besluta,

att de tullafgifter, som komma att åsättas malen och omalen span-
 mål, skola blifva värdetullar, hvilka skola utgå i ett omvänt förhållande
 till den tullpligtiga varans värde på så sätt, att tullafgift börjar att utgå
 vid ett visst för hvarje sädes- och mjölslag bestämdt pris och erlägges
 med en bestämd procent af det belopp, hvarmed värdet vid importtill-
 fället understiger detta pris.

Herr *Norberg* åter förnyar sitt vid de två senaste riksdagarne af-
 slagna yrkande,

att Riksdagen ville besluta, att spanmål, malen och omalen, alla
 slag, samt fläsk, må få tullfritt till riket införas öfver Funäsdalen.

Innan utskottet öfvergår till närmare granskning af de sålunda framställda förslagen, torde utskottet böra redogöra för motiveringen till desamma.

Af det statsrådsprotokoll, som finnes den förenämnda kongl. propositionen bilagd och hvars innehåll ligger till grund för Kongl. Maj:t:s förevarande förslag, inhemtas, att herr statsministern och chefen för finansdepartementet, hvilken af den svenska jordbruksnäringens bekymmersamma läge funnit sig uppkallad att hos Kongl. Maj:t göra framställning om vidtagande af åtgärd i syfte att söka förekomma, att det betryck, hvaraf jordbruksnäringen lede, blefve denna närings idkare öfvermågtigt, dervid från början betonat, att, då jordbrukets förtryck torde vara att till väsentligaste delen tillskrifva de låga pris, till hvilka från utlandet införd säd och mjöl kunde här i landet afyttras, den närmaste och snabbast verkande åtgärden borde vara att söka i en ökning af det tullskydd, som vore jordbruksnäringen beredt. Efter att hafva erinrat om de belopp, till hvilka de särskilda tullsatserna för spanmål bestämdes, då år 1888 tull åsattes denna artikel, äfvensom om den nedsättning, dessa tullsatser undergingo vid 1892 års riksdag till följd af den då inträffade ansenliga stegringen af spanmålsprisen, konstaterar herr statsministern, att framläggande af något utförligt bevismaterial till stöd för yttrandet om jordbrukets betryck icke kunde erfordras, då detta betryck i närvarande stund vore så stort, att ingen företeelse på det ekonomiska lifvets område kunde sägas vara mera framträdande. För att i någon mån antyda vidden deraf anföras emellertid några siffror, utvisande dels prisnoteringar på Stockholms börs å särskilda dagar under nästlidet år för hvete och råg dels aftalade pris för större, från utlandet under sistlidne höst inköpta partier af nämnda varuslag dels ock markegångspriset å hvete och råg under åren 1889—1894 i Stockholms, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län. Herr statsministern fortsätter derefter:

»Ringa utsigt förefinnes, att spanmålsprisen på världsmarknaden skola, åtminstone i den närmaste framtiden, komma att på ett mera stadigvarande sätt åter höja sig. Tvärtom föreligga omständigheter, som synas berättiga till den förmodan, att en ytterligare nedgång i dem kan vara att befara. Till dessa torde få räknas silfverprisets hastiga och våldsamma fall. Erfarenheten har nemligen gifvit vid handen, att, till följd af silfrets värdefall i förhållande till guldet, spanmål kan från länder med silfvermyntfot införas till ytterligt låga pris. Väl gifvas tecken, hvilka antyda, att en ökning i guldproduktionen är att förvänta, men särskildt med hänsyn dertill, att silfverproduktionen

i sin ordning är mäktig af en högst betydlig utveckling, komma säkerligen många år att förflyta, innan ökningen i världens guldöfrråd kan varda så betydlig, att den förmår neutralisera verkningarne af den ofantliga nedgången i silfverpriset.

Hvad särskildt vårt land beträffar, har på senaste tiden tillkommit en omständighet, som säkerligen kommer att ytterligare nedtrycka spanmålsprisen. Genom en lag af den 14 april 1894, som trädte i kraft den 1 påföljande maj, har nemligen i Tyskland träffats en anordning, som i viss mån utöfvar samma verkan som om exportpremier vid utförsel af spanmål medgäfvos. På grund af denna lag meddelas, på begäran, vid utförsel af hvete, råg, hafre, skidfrukter, korn, raps och roffrö, så vidt den utförda kvantiteten utgör minst 500 kilogram, s. k. införselbevis (»Einfuhrscheine»), som inom utgången af en viss tid (sex månader) kunna användas som tulliqvid vid införsel af samma varuslag. Likaledes meddelas på begäran åt innehafvare af qvarnar och mälterier vid utförsel af deras fabrikat införselbevis, som berättiga dem till tullfri införsel af en mot det utförda fabrikatet svarande kvantitet utländsk spanmål. Med stöd af ett i lagen förbundsrådet lemnadt bemyndigande har vidare denna myndighet bestämt, att de sålunda utfärdade införselbevisen inom en närmare angifven tidrymd äfven skola kunna för det tullbelopp, hvarå de lyda, användas till betalning af tull vid införsel af ett antal andra varor (t. ex. kaffe, thé, ris, sill, tran, petroleum, således varor, hvilka icke produceras inom landet). Denna bestämmelse är meddelad, på det att icke införselbevisen, som äro föremål för försäljning från exportörernas sida, genom att finna användning inom allt för trånga gränser skola sjunka i kurs och afyttras allt för mycket under det värde, å hvilket de lyda. Huru kraftigt detta premieringssystem verkat, inhemtas deraf, att medan under månaderna maj—september 1893 Tysklands export utgjorde af hvete 50,000 kilogram, af råg 60,000 kilogram och af korn 600,000 kilogram, utgjorde motsvarande kvantiteter för maj—september 1894 — de fem första månaderna efter det ofvanberörda lag trädte i kraft — af hvete 35,370,000 kilogram, af råg 29,640,000 kilogram och af korn 3,800,000 kilogram. Af sistnämnda kvantiteter gingo icke mindre än 16,117,000 kilogram hvete och 8,135,000 kilogram råg till Sverige, allt enligt uppgifter från svensk-norske generalkonsuln i Hamburg. Då premieringssystemet redan under den nyssnämnda korta tiden hunnit utöfva en så betydlig verkan, kan man förutse att, sedan vidare kretsar kommit till kännedom om fördelarne af spanmålsexport under sådana vilkor, denna inom kort skall antaga högst betydande proportioner.

Såsom upplysande i fråga om verkningarna af detta system må nämnas, att i sistlidne september köptes samma dag, som hvete i Berlin noterades till pris motsvarande kronor 11: 60 pr 100 kilogram, hvete i Königsberg fritt ombord för kronor 8: 13 pr 100 kilogram samt att i påföljande oktober samma dag, som hvete i Berlin noterades till pris motsvarande kronor 11: 04 pr 100 kilogram, köptes hvete fritt ombord i Stralsund för kronor 7: 95 pr 100 kilogram.»

Såsom jemte de låga spanmålsprisen medverkande till jordbrukets betryck framhållas vidare den väsentliga nedgång i vår kreatursexport, som blifvit en följd af de i nästan alla länder, der vår boskap förut funnit afsättning, utfärdade förbud mot införsel af boskap från Sverige, samt den omständighet, att den år från år så betydligt stegrade smör-exporten blifvit mindre lönande, sedan priset äfven på denna vara väsentligt sjunkit. I sammanhang härmed anföres såsom ett talande bevis på det betryck, hvori jordbruksnäringen befinner sig, det allmänt kända förhållande, att en mängd jordegendomar, större och mindre, äro till salu utan att finna köpare ens till pris, väsentligen understigande taxeringsvärdet; och yttrar herr statsministern med anslutning härtill:

»Det är gifvet, att jordbruket lika litet som hvarje annan näring kan bestå, om dess alster ej kunna afyttras till pris, som åtminstone motsvara produktionskostnaden. Och ingen, som har kännedom om jordbruk, lär kunna påstå, att i vårt land säd kan produceras till de pris, som på senare tider varit och ännu äro rådande. Af den omständigheten, att det oaktadt några större olyckor ännu ej inträffat, får ej dragas den slutsats, att på enahanda sätt kan fortgå, ty gifvet är, att om man ock till en tid kan söka reda sig genom åtgärder, sådana som ett ökad t anlitande af krediten och en stegrad afverkning af förefintliga skogstillgångar, dylika åtgärder, som i öfrigt måste för framtiden verka en nedsättning i den enskildes ekonomiska ställning och, hvad den forcerade skogsafverkningen beträffar, i fastigheternas afkastningsförmåga, visserligen kunna undanskjuta tidpunkten för den hotande krisen, men icke afvända densamma.

En höjning af spanmålstullarne från det låga belopp, hvartill de år 1892 nedsattes, måste vid öfvervägande af samtliga utaf mig nu anförda omständigheter otvifvelaktigt anses utgöra en nödvändighet för det svenska jordbruket, en åsigt, hvilken jemväl lifligt framhållits i ett stort antal till Eders Kongl. Maj:t inkomna petitioner i ämnet.»

Efter föredragning af berörda underdåniga petitioner har herr statsministern vidare anfört:

»Då man besinnar, i hvilken grad jordbruket är vårt lands moder-näring, måste det, med tanken fäst på de svåra rubbningar i hela landets välstånd och icke minst i dess kreditförhållanden gent emot utlandet, som måste varda en följd af den våldsamma nedpressning af fastighetsvärdena, en jordbrukskris måste draga med sig, med skäl anses som en angelägenhet af största vigt för samhället i dess helhet, att dessa rubbningar i möjligaste mån förebyggas. Det må härvid ej invändas, att de tullar, genom hvilka sagda produkters sjunkande i värde skulle förebyggas, endast skulle komma de större godsegarne, hvilka ensamma förmenats producera spanmål till afsalu, till nytta, ty hvarje jordegare, som har jordbruket till sin uteslutande förvärfskälla -- och till denna kategori hör det öfvervägande flertalet smärre jordegare -- måste för att kunna betala sina skatter och inköpa de för hans och hans familjs behof erforderliga förnödenheter af hvarjehanda slag, som ej af jorden framalstras, årligen afyttra en större eller mindre mängd af landtmannaprodukter. Ju större afkastning landtmannens arbete lemnar, i desto högre grad blifver han afnämare af andra näringars alster. Landtbruksarbetaren kan då finna sysselsättning i sitt eget yrke och tvingas ej att söka arbete i städerna i täflan med dessas egen arbetarebefolkning. En åtgärd som bereder tillgång till bättre aflönadt arbete på landet, kan därför icke vara annat än till nytta för samhället i dess helhet. Rätt förstådt, äro näringarne i ett land solidariska.»

Sedan derefter redogjorts för de tullsatser, som i åtskilliga europeiska länder för närvarande gälla för de viktigaste spanmålsslagen, öfvergår herr statsministern till frågan om tullförhöjningens storlek och yttrar derom:

»Hvad nu angår de belopp, till hvilka spanmålstullarna lämpligen böra fastställas, torde det till en början vara klart, att, ehuru väl det ur åtskilliga synpunkter kunde anses önskvärdt, att tullen för hvetet sattes högre än tullarna för öfriga slag af spanmål, den nuvarande anordningen bör bibehållas, enligt hvilken tullen är lika för alla slag af omalen spanmål, utom hafre och vicker, likasom äfven för alla slag af malen spanmål endast en tullsats finnes bestämd. De skäl af tullteknisk art, som nödvändiggjort denna anordning, hafva tillförene tillräckligt blifvit pröfvade, hvadan jag nu icke behöfver uppehålla mig vid dem, endast erinrande, att, då hvetet är icke obetydligt tyngre än rågen, hvetetullen per hektoliter faktiskt ställer sig något högre än rågtullen.

Såsom ofvan blifvit nämndt, har i Tyskland den förut till 5 mark för 100 kilogram bestämda tullen för hvetet och råg i sammanhang med

afslutandet af handelstraktater med Österrike-Ungern, Ryssland m. fl. makter blifvit vid införsel från det öfvervägande flertalet länder sänkt till 3 mark 50 pfennig, i svenskt mynt i rundt tal motsvarande 3 kronor 15 öre, för 100 kilogram. Uppenbart är, att, då i två närbelägna länder tullen å en vara är olika hög, importen af denna vara under i öfrigt lika förhållanden företrädesvis skall söka sig till det land, som har den lägre tullsatsen. Då sålunda tullen för omalen spanmål i Sverige är kronor 1: 25, men i Tyskland kronor 3: 15, måste det därför anses af vigt, att denna skilnad i tullsatser så vidt möjligt utjemas. Af denna orsak anser jag mig böra tillstyrka, att då, enligt hvad jag redan förordat, tullen å spanmål nu bör höjas, beloppet af tullen för omalen spanmål sättes lika med den tyska tullsatsen eller till 3 kronor 15 öre för 100 kilogram. Denna tullsats torde böra gälla för alla slag af omalen spanmål med undantag af hafre och vicker, hvilka icke utgöra föremål för nämnvärd import och därför synas fortfarande böra åtnjuta tullfrihet, äfvensom af malt, för hvilken vara tullsatsen, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den förut iakttagna proportionen mellan tullsaterna för densamma och för korn, torde böra bestämmas till 4 kronor för 100 kilogram.

Vid bestämmandet af skyddet för jordbruksnäringen är det af synnerlig vigt, att tullen för mjöl sättes i riktigt förhållande till tullen för den omalna spanmålen. Sättes tullen för låg, kan det lätteligen inträffa, att det skydd, som man genom tullen å omalen spanmål velat bereda jordbruket, förminskas derigenom, att spanmålen i förmalen form tillåtes inkomma med relativt lägre tull och det sålunda bättre lönar sig att införa mjöl än omalen spanmål. Då qvarnindustrien är jordbrukets naturliga afnämare, är det ej minst för jordbruket af vigt, att tillräckligt skydd beredes sagda industri. Är skyddet otillräckligt, d. v. s. är förhållandet sådant, att mjöl af utländsk spanmål ej kan inom landet framställas till det pris, hvartill mjöl kan importeras, tvingas qvarnegarne att genom nedsättning af prisen å den inhemska spanmålen söka utjemna detta missförhållande. En qvarnindustri åter, som åtnjuter de nödvändiga betingelserna för att kunna fortleva och lemna sina idkare skälig ränta på det i qvarnetablissemanten nedlagda kapitalet, erbjuder jordbrukets idkare tillfälle till den säkraste och jemnaste afsättning, och tillvaron af en sådan industri måste därför anses vara af stor betydelse för jordbruksnäringen.

Då med tullen för omalen spanmål såsom utgångspunkt mjöltullens belopp skall bestämmas, böra, bland annat, följande omständigheter komma i betraktande. Till en början är det gifvet, att tullen för en viss

gifven quantitet mjöl, för att rent aritmetiskt taget blifva lika med tullen å omalen spanmål, skall motsvara tullen å den quantitet omalen spanmål, som erfordras för att utvinna den förstnämnda quantiteten. Om t. ex., såsom i § 9 mom. 3 af tulltaxeunderrättelserna antages, mjölutbytet vid förmalning af råg till sikt utgör 66 $\frac{2}{3}$ procent i (i Tyskland antages utbytet utgöra 65 procent), skall tullen å 100 kilogram rågsikt, efter en dylik omräkning, motsvara tullen å 150 kilogram omalen råg. Vidare bör beaktas, att då ett parti mjöl gifvetvis betingar lägre frakt än det parti säd, som erfordras för utvinnande af sagda parti mjöl, och således det skydd, som genom fraktkostnaden beredes den inhemske producenten, är mindre för en viss gifven quantitet mjöl än för samma quantitet säd, denna skilnad bör utjemnas genom en högre tull för mjölet. I vårt land, der sjökommunikationen på grund af de klimatiska förhållandena är stängd en del af året, nödgas qvarnegarne ofta på en gång förse sig med större lager af spanmål, som delvis först efter en längre tids förlopp kan förmalas och afyttras. Detta förhållande föranleder dertill, att i mjöltullen billigtvis bör ingå något belopp för ränta å det sålunda i spanmålen nedlagda kapitalet. Ytterligare bör vid mjöltullens bestämmande hänsyn tagas dertill, att de fördelar af ett eller annat slag, som främmande länders qvarnindustri må åtnjuta framför den svenska, må i möjligaste mån utjemnas. Sådana fördelar äro i allmänhet de, hvilka tillkomma industrien i större och rikare länder, såsom billigare räntefot, större och jemnare afsättningsförhållanden och i regeln mindre omkostnader. Men härtill kommer, då man särskildt tager hänsyn till den tyska qvarnindustrien, den svenska qvarnindustriens farligaste konkurrent, en speciel omständighet, som ej får lemnas ur räkningen. Den tyske qvarnegaren kan nemligen faktiskt genom att från spanmålexportörer inköpa sådana införselbevis, om hvilka förut är nämndt, från utlandet införa sin råvara mot erläggande af lägre tull än den i tulltaxan bestämda. Införselbeviset gäller nemligen till sitt nominella värde såsom liqvid vid erläggandet af tull för den införda spanmålen, och gifvet är, att innehafvaren af ett sådant bevis måste för att till detsamma finna en afnämare, som anser med sin fördel förenligt att använda detsamma såsom tulliavid framför kontanta penningar, afyttra beviset till ett pris, som mer eller mindre understiger det nominella.

— — — — —

Att fastställa en allmängiltig porportion mellan tullen å den omalna spanmålen och mjöltullen låter sig icke göra. Dertill äro de faktorer till hvilka hänsyn bör tagas vid bestämmandet af det belopp, hvarmed

mjöltullen skall öfverskjuta tullen å den omalna spanmålen, af alltför vexlande art. Den bästa ledningen härvid erhålles af erfarenheten. Rådfrågas denna, visar det sig, att, ehuru den år 1892 fastställda relationen mellan tullen å säd och tullen å mjöl, eller 1,25—2,50, efter utbytet räknadt bereder qvarnindustrien något större skydd än den före 1892 års tullnedsättning gällande relationen 2,50—4,30, förstnämnda relation likväl ingalunda är tillfredsställande. Införseln af utländskt mjöl har år för år stegrats och de senast fastställda inkomsttaxeringarne ådagalägga, att flera af de större qvarnaffärerna icke åtnjutit någon beskattningsbar inkomst samt att andra åtnjutit en inkomst, som endast utgör en ringa ränta på det i affären nedlagda kapitalet. När man å andra sidan finner, hurusom Tyskland, efter att hafva pröfvat flera olika relationer mellan tullarne för omalen spanmål och mjöl — denna relation fastställdes år 1879 till 1—2, år 1885 till 3—7,50 och år 1887 till 5—10,50 — numera stannat vid en relation af 3,50—7,30, synas mig giltiga skäl föreligga att tillgodogöra sig den i Tyskland vunna erfarenheten och äfven här fastställa sistberörda proportion mellan ifrågavarande tullsatser.

Den tyska tullsatsen utgör, såsom redan blifvit nämnt, 7 mark 30 pfennig per 100 kilogram, hvilket i svenskt mynt i rundt tal motsvarar 6 kronor 57 öre. Till motsvarande belopp läser enligt min mening mjöltullen böra bestämmas; dock att siffran lämpligen torde böra affjemnas till 6 kronor 50 öre. Då man besinnar, att det skydd, som betecknas af den nämnda tullsatsen, ansetts nödigt i Tyskland, der qvarnindustrien äfven i öfrigt åtnjuter en synnerligen gynnad ställning, samt att skyddet i ett stort och rikt land som Frankrike i regeln är ännu större, läser det ingalunda kunna sägas, att det skydd, som genom den föreslagna tullsatsen skulle beredas vår qvarnindustri, blefve för högt. Ej heller behöfver man befara, att derigenom ett monopol skulle beredas de nuvarande qvarnetablissemanten, då med visshet kan förväntas, att hvarje försök från deras sida att dominera marknaden skall mötas af den inhemska konkurrensen.»

Hvad derefter motionärernas förslag beträffar har friherre *Klinckowström* grundat sitt yrkande på en synnerligt utförlig motivering, för hvilken utskottet dock med hänsyn till omfånget för detta betänkande icke kan här närmare redogöra; tillåtande sig utskottet att i stället hänvisa till motionens innehåll.

Herr *Erickson* i Bjersby m. fl. erinra om de oerhörda prisfall å alla jordbruksprodukter, hvilka under senare tiden egt rum, och hurusom råg, enligt anförda noteringar från Stockholms börs, sjunkit i pris

från 19: 50 à 20 kronor per 100 kilogram den 1 september 1891 ända till 8: 25 à 8 kronor för enahanda qvantitet den 2 oktober 1894. Detta oaktadt och ehuru, då tullnedsättningen för spanmål år 1892 vidtogs, väl de flesta varit ense derom, att denna nedsättning endast skulle vara tillfällig, och att tullsatserna genast åter borde höjas, då nedgång i spanmålsprisen gjorde det nödvändigt, hade först för kort tid sedan och efter en spanmålsimport, hvilken i vårt land torde vara enastående, höjning af spanmålstillarna blifvit af regeringen vidtagen, hvilken höjning likväl ej kunde för landets jordbrukare och de näringar, som af dem vore beroende, medföra åsyftad verkan att afhjelpa jordbrukets nuvarande betryck, dels enär den med afseende å tullsatserna å omalen spanmål ingalunda motsvarade jordbrukets behof och dels enär den af regeringen antagna proportionen mellan tullsatserna å omalen och malen spanmål i väsentlig mån förringade verkan af det skydd för jordbruket, som tullsatsen å omalen spanmål vore afsedd att åstadkomma.

Med erinran vidare om det ökade skydd, de flesta af landets industrier erhållit, samt om dessa industriernas och de deri sysselsatta arbetares gynsamma ställning i jmförelse med landtbruket och dettas idkare, hvilka senare för närvarande befunne sig i en rent af nödstäld belägenhet, betona motionärerna solidariteten mellan städernas näringar och jordbruksnäringen samt huruledes detta samband i andra länder beaktats af de industriidkande klasserna.

Derefter hänvisande till det kända förhållande, att genom konkurrens från utomeuropeiska, i afseende å produktionsförhållanden lyckligare lottade länder prisen å landtmannaprodukter på den europeiska marknaden numera blifvit på ett för de inhemska producenterna outhärdligt sätt nedtryckta, framhålla motionärerna, att de tullsatser, hvilka vid tiden omkring år 1888 voro i stånd att skydda det svenska jordbruket, numera äro i sådant afseende alldeles otillräckliga, äfvensom att de tullsatser, hvilka i Tyskland gälla för spanmål, och i öfverensstämmelse med hvilka våra spanmålstillar nu blifvit af regeringen afpassade, icke heller lemna erforderligt skydd, men att deremot det skydd, Frankrike beredt sitt jordbruk genom en tull å dess hufvudsakliga sädesprodukt, hvete, motsvarande ungefär 5 kronor per 100 kilogram, visat sig fullt verksamt.

»Om än således» — fortsätta motionärerna — »enligt vår mening lägsta beloppet af införseltull å omalen spanmål borde vara 5 kronor för 100 kilogram, vilja vi dock, med fäst afseende på den af regeringen påbjudna, nu gällande tullsatsen, åtnöja oss med att yrka åsättande af införseltull å råg, hvete m. m. till belopp af endast 4 kronor

för 100 kilogram. Derigenom skulle i allt fall åstadkommas en riktigare proportion mellan denna tull och nu påbjudna införseltull å malen spanmål.»

Beträffande åter de tullsatser, hvilka med en till det sålunda föreslagna beloppet uppgående tull å omalen säd böra åsättas den malna, hafva motionärerna — under uttalande af den åsigt, att vid bestämmandet af dessa senare tullsatser i första rummet måste tillses, att de så afvägas, att vid spanmålsförädlingen inköp af svensk vara främst ifrågakommer, men att på samma gång genom dem den svenska qvarnindustrien sättes i stånd att förädla den svenska spanmålen, i hvilket förstberörda hänseende motionärerna emellertid funnit såväl de hos oss förut tillämpade tullsatser som de nu af Kongl. Maj:t föreslagna otillfredställande — ansett en tullsats af 6 kronor 50 öre per 100 kilogram vara en väl afvägd mjöltull, då genom densamma ett fullt tillräckligt skydd skulle gifvas mot import af utländskt mjöl på samma gång som, enligt hvad man kunde hoppas, qvarnegarne vore hänvisade till och äfven skulle anse med sin fördel förenligt att i första rummet förse sig med inhemsk råvara.

Herr *Kardell* m. fl. anföra — med tillkännagifvande att de för närvarande icke anse sig böra hemställa om spanmålstillarnes fullständiga afskaffande — till stöd för sitt yrkande följande:

»Det kongl. brefvet af den 5 januari innevarande år, genom hvilket tullen å spanmål och mjöl höjdes från de af 1892 års Riksdag fastställda belopp, resp. kr. 1: 25 och 2: 50, till kr. 3: 15 och 6: 50, har i skilda delar af vårt land, i synnerhet i Norrland, framkallat oro och bekymmer. Skatterna, redan förut tunga, hafva genom denna åtgärd i en betydande grad ökats, särskildt för de mindre bemedlade, som företrädesvis äro hänvisade till vegetabilisk föda; och till hvilka böra hänföras icke allenast Sveriges hela arbetarebefolkning, utan äfven c:a 67 procent af den jordegande befolkningen, som icke har någon spanmål till afsalu, utan till större delen måste köpa sådan till brödföda.»

Herr *Bruhn* framhåller att med de hastiga vexlingar prisen å spanmål numera äro underkastade en för denna vara efter kvantitet bestämd tullsats, hvilken det ena året är väl afvägd, det andra året kan vara obillig och orättvis, samt finner med afseende å de olägenheter, hvilka mera betydande rubbningar i tullen å en nödvändighetsvara med så stor förbrukning som spanmål medföra, något annat korrektiv mot berörda missförhållande icke finnas än att spanmålstullen göres rörlig, blifver en värdetull som utgår i omvänt förhållande till varans värde sålunda, att tullafgift börjar utgå vid ett visst för hvarje sädesslag be-

stämdt pris och erlägges med en viss procent af det belopp, hvarmed priset vid importtillfället understiger det pris vid hvilket tullafgift skall börja utgå.

Herr *Norberg* framhåller, likasom vid 1893 års riksdag, de med afseende å klimat och kommunikationer i Härjedalen rådande säregna förhållanden, hvilka enligt motionärens åsigt göra en undantagslagstiftning i förevarande afseende för denna landsdel icke blott befogad utan högst nödvändig, samt anför såsom ett ytterligare kraftigt skäl för förslaget den genom kongl. kungörelsen af den 5 sistlidne januari stadgade tullförhöjning för spanmål.

De skäl, på hvilka Kongl. Maj:ts förslag angående förhöjning af tullen å spanmål grundats, anser utskottet vara af den obestriddiga beskaffenhet, att någon befogad invändning mot deras giltighet icke kan framställas. Jordbruksnäringens alltför väl kända betryck och särskildt de under senare tiden rådande ytterligt låga prisen å spanmål påkalla med tvingande nödvändighet en höjning af de enligt tulltaxan af den 8 juni 1892 för denna vara upptagna tullsatser, hvilkas synnerligt låga belopp, betingade af de exceptionellt höga spanmålspris, som rådde under tiden närmast före taxans utfärdande, numera göra dem fullkomligt betydelselösa för spanmålsprisen å den inhemska marknaden. Lika påtagligt detta förhållande är, lika tydligt bör det äfven vara, att en återgång till de närmast före tullnedsättningen år 1892 gällande spanmålstullarne icke kan under nuvarande prisleförhållanden antagas åstadkomma åsyftad verkan. Deremot möter det icke ringa svårighet att afgöra, huru stor ytterligare höjning tullsatserna böra underkastas, isynnerhet som man icke får lemna utan afseende möjligheten af inträffande prisfluktuationer under den närmaste framtiden. Lika med Kongl. Maj:t anser utskottet, att tullsatserna, såvida skyddet skall blifva effektivt, icke gerna kunna sättas lägre än de i Tyskland gällande. Såsom ett afsevärdt skäl att emellertid låta tullförhöjningen stanna ungefär vid nyssberörda gräns vill utskottet påpeka det förhållande, som inträdt genom kongl. kungörelsen den 5 sistlidne januari angående förhöjning af tullen å spanmål. Genom berörda, före Riksdagens sammanträde vidtagna regeringsåtgärd, hvilken beredt de synnerligen afsevärda fördelar, att den i spekulationssyfte pågående importen af spanmål afklippts samt att Riksdagen blifvit satt i tillfälle att i lugn och med omsigt pröfva den föreliggande viktiga frågan,

hafva nemligen tullsatserna för omalen och malen spanmål blifvit för tiden intill dess, efter det Riksdagen i ämnet beslutat, förnyad bestämelse kan varda meddelad, höjda till belopp, i det närmaste motsvarande de tyska tullsatserna; och med afseende å angelägenheten af största möjliga stadga i tullagstiftningen är det naturligtvis högeligen önskvärdt, att icke större ändringar i de sålunda tills vidare gällande tullsatserna vidtagas än som Riksdagen pröfvar högst nödiga.

Att alldeles utan ändring antaga de sålunda för det närvarande gällande tullsatserna kan dock utskottet icke tillstyrka. Skilnaden mellan tullsatserna för den omalna spanmålen, 3 kr. 15 öre pr 100 kg., samt för den malna, 6 kr. 50 öre pr 100 kg., synes nemligen utskottet innebära ett högre skydd för qvarnindustrien än som kan anses erforderligt för dess understödjande mot utländsk konkurrens, på samma gång en så anseelig skilnad i tullsatser skulle kunna, till men för omsättningen af den svenska spanmålen, föranleda de större qvarnetablissemmenten vid eller i närheten af kusten att till hufvudsaklig del hemta sin råvara från utlandet. Farhågorna för att en för stor skilnad mellan tullen å den omalna spanmålen och tullen å mjölet skulle kunna medföra en sådan verkan torde icke sakna stöd i senare tiders erfarenhet; och hvad beträffar åsigten, att de omständigheter, hvilka vid afvägandet af proportionen mellan tullsatserna för malen och omalen spanmål böra beaktas, icke nödvändigt påkalla ett så högt skydd för qvarnindustrien som det af Kongl. Maj:t föreslagna, hemtar utskottet stöd för denna sin åsigt från en i nedanstående tabell åskådliggjord undersökning rörande verkningarna af det skydd, den svenska qvarnindustrien med de för hvete och råg samt mjöl af dessa sädesslag hitills gällande tullsatser åtnjutit.

År.	H v e t e.					R å g.				
	Omalet.		Mjöl.			Omalen.		Mjöl.		
	Tullsats kr. pr 100 kg	Import deciton.	Tullsats kr. pr 100 kg.	Import deciton.	Procent i hela tal af omalet.	Tullsats kr. pr 100 kg.	Import deciton.	Tullsats kr. pr 100 kg.	Import deciton.	Procent i hela tal af omalen.
1886.....	0	328,321	0	385,522	117	0	1,309,993	0	349,528	27
1887.....	0	376,457	0	347,776	92	0	1,541,249	0	375,395	24
1888.....	{ 0 2,50 }	483,676	{ 0 4,30 }	210,082	43	{ 0 2,50 }	1,304,086	{ 0 4,30 }	169,094	13
1889.....	2,50	542,419	4,30	204,662	38	2,50	1,320,541	4,30	163,934	12
1890.....	2,50	572,841	4,30	154,091	27	2,50	1,175,373	4,30	129,445	11
1891.....	2,50	741,773	4,30	155,692	21	2,50	876,318	4,30	101,578	12
1892.....	{ 2,50 1,25 }	1,181,873	{ 4,30 2,50 }	218,225	18	{ 2,50 1,25 }	758,149	{ 4,30 2,50 }	117,475	15
1893.....	1,25	1,213,574	2,50	319,492	26	1,25	803,104	2,50	175,070	22
1894.....	1,25	c:a 1,587,630	2,50	c:a 332,500	21	1,25	c:a 1,323,010	2,50	c:a 228,800	17

Under antagande att vid förmalning hvete lemnar ett mjölutbyte af 75 procent och att af råg erhålles $66\frac{2}{3}$ procent rågsikt, har förmalningsskyddet, om man lemnar utbytet af kli obeaktadt, utgjort:

År 1888—1891..... 0,97 kr. för hvetemjöl och 0,55 kr. för rågsikt,
 » 1892—1894..... 0,83 » » » » 0,625 » » »

samt är efter tullsatserna i

nådiga kungörelsen den

5 januari 1895..... 2,30 » » » » 1,775 » » »

Såsom af förestående tabell framgår, har, sedan tull åsattes nu ifrågavarande varuslag, importen af mjöl redan i och för sig nedgått. Denna omständighet vinner naturligtvis ändå större betydelse vid det förhållande, att, jemte det importen af omalen råg fortfarande håller sig vid ungefär samma belopp som under tiden närmast före tullens åsättande, importen af omalet hvete sedan dess mer än tredubblats.

Om ock utskottet, med afseende å hvad sålunda anförts, funnit sig icke kunna till antagande förorda den af Kongl. Maj:t föreslagna relationen mellan tullsatserna för omalen säd och mjöl, följer deraf inga-

lunda, att utskottet icke erkänner nödvändigheten att vid frågans afgörande beakta de omständigheter, hvilka faktiskt verka nedsättning i qvarnindustriens nominella skydd. En höjning af det skydd, qvarnrörelsen enligt 1892 års tulltaxa åtnjutit, bör med afseende å dessa omständigheter, enligt utskottets åsigt, medgifvas, men endast i den mån en sådan åtgärd af förändrade förhållanden påkallas och låter sig med jordbruksnäringens välförstådda intresse förenas.

Från denna utgångspunkt har utskottet, som ansett i främsta rummet jordbrukets men äfven qvarnindustriens intresse kräfva, att mjöltullen icke sättes väsentligt lägre än den tyska, sökt utröna, till hvilket belopp Riksdagen, med godkännande af den af Kongl. Maj:t föreslagna tullsatsen för mjöl, borde bestämma sädestullen. En sådan undersökning, hvilken enligt sakens natur hufvudsakligen måste grundas på uttalanden af med frågan förtrogna personer, kan gifvetvis, med huru stor omsorg den än må verkställas, icke göra anspråk på mera än ett relativt värde. Utskottet, som ingalunda underlåtit att taga hänsyn jemväl till den i statsrådsprotokollet omförmälda tyska lagen af den 14 april 1894 — hvilken dock syntes utskottet hufvudsakligen tillgodose icke qvarnindustrien utan jordbruket — har emellertid genom de från olika håll inhemtade upplysningar och genom de med ledning af dessa verkställda utredningar kommit till den öfvertygelse, att med en till 6 kr. 50 öre per 100 kg. bestämd tullsats för mjöl och gryn af spanmål, tullen å omalen spanmål lämpligen bör sättas till 3 kr. 70 öre per 100 kg. Lika med Kongl. Maj:t anser utskottet en och samma tullsats böra gälla för alla slag af omalen spanmål med undantag af hafre och vicker, hvilka spanmålsslag icke utgöra föremål för nämnvärd import och vid sådant förhållande böra fortfarande åtnjuta tullfrihet, samt malt. Malttullen har hittills bestämts så, att den skulle motsvara tullen för det korn, som beräknats åtgå till maltet; och torde någon ändring i denna grundsats icke böra ega rum. Men då man beräknat, att vid mältningen en fjerdedel af kornets vikt går förlorad, har, enligt hvad inom utskottet upplysts, vikt förlusten beräknats i någon mån mindre än hvad den i allmänhet utgör; och har det med afseende derå syntes utskottet, att, med den nu föreslagna tullen å korn, malttullen lämpligen bör höjas till 5 kr. per 100 kg.

Af hvad ofvan anförts framgår, att utskottet icke kunnat biträda herr *Bruhns* förslag om åsättande af värdetullar å spanmål. Till de skäl, som i allmänhet kunna anföras emot värdetullar, kommer i detta fall, att svårigheterna i afseende å värdets bestämmande skulle göra den föreslagna anordningen i praktiskt hänseende synnerligen svår-

tillämplig om icke utförbar. Erinras bör ock, att en i viss mån liknande anordning här i landet försöktes på 1830-talet, men att försöket snart uppgafs.

Hvad slutligen angår herr *Norbergs* motion, anser utskottet de förhågor för en undantagslagstiftning af nu ifrågasatt beskaffenhet, hvilka vid denna frågas föregående behandling gjort sig gällande såväl inom kamrarne som i utskottet, vara så väl grundade, att utskottet icke kan tillstyrka bifall till motionärens förslag.

I öfverensstämmelse med hvad sålunda anförts, hemställer utskottet:

1:o. a) att tullsatsen för *spanmål, omalen, råg, hvete, korn, majs samt ärter och bönor*, måtte höjas till 3 kr. 70 öre pr 100 kg.;

b) att för *spanmål, omalen, hafre och vicker*, gällande tullfrihet måtte bibehållas;

c) att tullsatsen för *spanmål, omalen, malt, äfven krossadt*, måtte höjas till 5 kr. pr 100 kg.;

d) att tullsatsen för *spanmål, omalen, andra slag, ej specificerade*, måtte bestämmas till 3 kr. 70 öre pr 100 kg.;

e) att för *spanmål, malen, mjöl och gryn, alla slag*, måtte stadgas en tull af 6 kr. 50 öre pr 100 kg.;

f) att genom utskottets nu gjorda hemställanden jemväl herr *Bruhns* i detta betänkande omförmälda motion måtte anses besvarad; samt

g) att herr *Norbergs* förevarande motion, i hvad den afser artikeln *spanmål*, icke måtte bifallas.

I sin här ofvan omförmälda motion, n:o 26 inom Första Kammarren, anför herr *Cavalli* följande:

»Å *oskaladt ris* eller *paddy* fann 1888 års Riksdag sig böra sätta samma tull, som förut vid nämnda riksdag blifvit bestämd för *omalen spanmål* i allmänhet, eller 2 kronor 50 öre per 100 kg. Äfven vid 1892 års riksdag gjorde sig den uppfattning odeladt gällande, att — såsom bevillningsutskottet anförde — 'för *ris* borde gälla enahanda tull som för *korn, majs m. fl. sädesslag*'. Då sistnämnda Riksdag nedsatte tullen för dessa senare sädesslag till 1 krona 25 öre per 100 kg., blef därför äfven tullsatsen för *oskaladt ris* nedsatt till samma belopp.

Denna öfverensstämmelse mellan tullsatserna för *omalen spanmål* i allmänhet, å ena sidan, och *oskaladt ris*, å andra sidan, skulle emellertid

rubbas, derest vid bifall till Kongl. Maj:ts till Riksdagen aflåtna proposition af den 5 dennes, angående förhöjning af tullen å spannmål m. m., icke jemväl förhöjning af nu gällande tullsats för ris beslutades. Visserligen kunde till stöd för obehöfligheten af en sådan åtgärd anföras den omständighet, att, enligt hvad den officiella statistiken utvisar, någon import af ris icke under de senare åren egt rum; men det torde dock ingalunda vara visst, att icke förändrade omständigheter skulle kunna framkalla en sådan import. Den omständighet, att för risgryn och rismjöl samma tullförhöjning skulle inträda som för mjöl och gryn af spannmål, synes innebära en maning att också höja tullen å oskaladt ris till samma belopp som tullen å omalen spannmål i allmänhet.

I öfverensstämmelse med hvad sålunda blifvit anfördt får jag vördsam samt föreslå Riksdagen,

att tullsatsen för *ris*, *oskaladt*, eller *paddy* måtte höjas till 3 kronor 15 öre per 100 kilogram samt att den sålunda förhöjda tullen måtte, såsom tilläggsafgift till gällande tulltaxa, jemväl under innevarande år utgöras.»

Likaledes hafva i den här ofvan delvis behandlade motionen, n:o 94 inom Andra Kammaren, herrar *O. Erickson* i Bjersby m. fl. hemställt om förhöjning af tullen å ifrågavarande artikel, hvarvid motionärerna, som derjemte påyrkat en tull för omalen spannmål af 4 kr. per 100 kg., föreslagit den ifrågavarande tullsatsens bestämmande till sistnämnda belopp.

På sätt i den förra af nu ifrågavarande motioner anförts, bör för ris gälla enahanda tull som för korn, majs m. fl. sädesslag. Vid sådant förhållande och då utskottet föreslagit, att tullen för sistberörda varuslag måtte bestämmas till 3 kronor 70 öre per 100 kg., får utskottet, som här nedan kommer att yttra sig rörande tiden för tullsatsens trädande i kraft, hemställa,

2:o) att tullsatsen för *ris*, *oskaladt*, eller *paddy* måtte höjas till 3 kronor 70 öre per 100 kg.

*Risgryn och
rismjöl.*

I Kongl. Maj:ts här ofvan i vissa delar behandlade proposition föreslås jemväl, att tullsatsen för *risgryn* och *rismjöl*, hvilken i tulltaxan af den 8 juni 1892 är bestämd till 2 kronor 50 öre per 100 kg., höjes till 6 kronor 50 öre.

Äfvenså hafva herrar *O. Erickson* i Bjersby m. fl. i sin förut omförmälda motion hemställt, att tullsatsen för ifrågavarande artiklar måtte höjas till enahanda belopp.

Sedan utskottet förordat en tull af 6 kronor 50 öre per 100 kg. för gryn och mjöl af spanmål, biträder utskottet nu ifrågavarande förslag och hemställer alltså,

3:o) att tullen å *gryn, ris-, och rismjöl* måtte höjas till 6 kronor 50 öre pr 100 kg.

För *mjöl af arrowrot* och likartade vegetabilier, hvilka artiklar enligt rubriken 437 i tulltaxan af den 8 juni 1892 äro belagda med en tull af 2 kr. 50 öre pr 100 kg., föreslår Kongl. Maj:t i meranämnda, till Riksdagen aflättna proposition en tullförhöjning till 6 kr. 50 öre pr 100 kg.

*Mjöl af
arrowrot
m. m.*

Med afseende å beloppet af den tullsats, utskottet härofvän förordat för mjöl af spanmål, hemställer utskottet,

4:o) att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, måtte bestämma tullsatsen för *mjöl af arrowrot och andra vegetabilier, som ej kunna inbegripas under spanmål eller hänföras till medicinalier*, till 6 kr. 50 öre pr 100 kg.

Artikeln *kli*, som vid 1888 års riksdag åsattes en tull af 30 öre pr 100 kg., har sedan år 1892 åtnjutit tullfrihet. Kongl. Maj:t föreslår nu, att nyssberörda, till år 1892 gällande tull måtte varan å nyo åsättas; varande enligt det den kongl. propositionen bifogade statsrådsprotokoll till stöd för detta förslag anfördt följande:

Kli.

»Att en tullafgift för kli — äfven om den icke är högre än att den rätteligen kan betraktas som en registreringsafgift — finnes i tulltaxan upptagen, måste emellertid, särskildt vid en förhöjning i mjöltullen, anses af vigt. En tullafgift för kli kommer nemligen att medföra en noggrannare undersökning af varan, hvarigenom förebygges det eljest lätt tänkbara missbruket, att under namn af kli malen spanmål införes i riket.»

Samma tullsats, som i den kongl. propositionen upptagits för ifrågavarande artikel, har äfven blifvit af herrar *O. Erickson* i Bjersby m. fl. i deras ofvannämnda motion föreslagen.

Om än den föreslagna tullsatsen icke kan ur skyddssynpunkt hafva synnerligen stor direkt betydelse, är dock den ofvan påpekade indirekta nyttan deraf afsevärd, då varan, belagd med införselafgift, icke får in-

föras till andra tullplatser än sådana, der förtullning af tullpliktigt gods eger rum och tullpersonalen följaktligen eger större varukännedom och är med tullbehandlingsgöromål fullt förtrogen samt der försök till mjöltullens kringgående för ty icke hafva utsigt att lyckas. För ladugårdsskötseln kan den föreslagna tullen i anseende till sitt ringa belopp icke komma att i någon mera afsevärd mån verka menligt.

Utskottet hemställer alltså,

5:o) att *kli, alla slag*, måtte åsättas en tull af 30 öre pr 100 kg.

Bröd. För *bröd, andra slag*, som enligt tulltaxan af den 8 juni 1892 drager en tull af 2,5 öre pr kg., föreslås i den kongl. propositionen en till 6,5 öre pr kg. förhöjd tullsats; och då denna artikel bör draga samma tull som mjöl, får utskottet förorda bifall till detta förslag och alltså hemställa,

6:o) att tullsatsen för *bröd, andra slag*, måtte höjas till 6,5 öre pr kg.

Enligt § 9 mom. 1 i tulltaxeunderrättelserna beviljas för närvarande vid utförsel af bröd, beredt af utländskt mjöl, restitutionsvis af tullmedlen 2,3 öre pr kg. af brödets vikt. En förhöjning af mjöltullen betingar naturligtvis en motsvarande förhöjning i denna restitution. Också har Kongl. Maj:t föreslagit, att densamma måtte höjas till 6 öre pr kg.; och då utskottet förordat bifall till den af Kongl. Maj:t föreslagna tullen å mjöl, har utskottet icke heller något att erinra mot Kongl. Maj:ts förslag i förevarande afseende.

I sammanhang dermed att utskottet således tillstyrker bifall till restitutionsbeloppets höjande till 6 öre pr kg., har utskottet, sedan dess uppmärksamhet blifvit fäst derå, att de för restitutionens erhållande stadgade vilkor försvåra tillgodogörandet af ifrågavarande förmån, funnit sig böra föreslå en ändring i berörda vilkor.

§ 9 mom. 1 i tulltaxeunderrättelserna lyder sålunda:

»Vid utförsel sjöledes från stapelstad af följande, utaf utländskt råämne inrikes tillverkade varor beviljas restitutionsvis af tullmedlen:

för 1 kilogram raffineradt socker, topp-, kandi- och kak-	28,2 öre
» 1 dito chokolad, alla slag	5 »
» 1 dito karameller och andra konfityrer	30 »
» 1 dito bröd	2,3 »

för 1 kilogram tobak, arbetad:

		cigarrrer och cigaretter	1 krona	—
		spunnen, hopvriden eller pressad, äfvensom i stänger	70	öre
		malen eller snus	48	»
		andra slag	55	»
»	1	dito s. k. flamgarn, färgadt eller tryckt af bomull ..	15	»
»	1	dito s. k. flamgarn, färgadt eller tryckt af ull	20	»
»	1	dito bomullsväfnad	15	»
»	1	dito linneväfnad	20	»
»	1	dito sydda bomulls- och linneartiklar, såsom skjortor, kragar, manchetter med flera, under vilkor att de icke hufvudsakligen bestå af lägre tullbeskattad väfnad än oblekt bomullsväfnad	50	»

hvarvid för öfrigt iakttages:

a) att af de här upptagna varor minst 50 kilogram af hvardera skola till export angifvas och på en gång afsändas; kommande dock denna bestämmelse icke att ega tillämpning, då den vara, för hvilken tullrestitution sökes, utföres för proviantering af fartyg i Öresund under enahanda förhållanden med dem, då utländska, på frilager upplagda varor skulle vid dylik proviantering åtnjuta tullfrihet;

b) att vid angifningsinlagan alltid skall bifogas tillverkarens, under edlig förpligtelse afgifna och med två vittnen bestyrkta försäkran, att varan är svensk tillverkning och af utländskt råämne, för hvilket full införseltull blifvit erlagd, eller, beträffande flamgarn och väfnader, att de äro inom landet tillverkade af utrikes spunnet och behörigen förtulladt garn, och, i fråga om sydda bomulls- och linneartiklar, att de äro inom landet tillverkade af utrikes ifrån införda, behörigen förtullade väfnader; och kommer nu nämnda bevis att biläggas tullkammarjournalen å den tullplats, hvarifrån varan utföres;

c) att utförseln verificeras genom intyg af vederbörande embetsmyndighet å lossningsorten, det varan derstädes blifvit lossad, hvilket intyg bör vara af svensk konsul eller vice konsul, derest sådan å berörda ort finnes anställd, behörigen legaliseradt; dock att, derest utförseln skett i fartyg af 30 tons dräktighet eller derutöfver och vid utförseln iakttagits den kontroll, som i § 42 tullstadgan för reexportgods finnes föreskrifven, något bevis om varans ankomst till den utländska lossningsorten ej må för restitutionens beviljande erfordras; och

d) att, beträffande bröd, det mjöl, för hvilket restitution af tull-

medlen beviljas, skall vara inom de näst före utförseln förflutna sex månaderna till riket infördt.»

Mot de villkor, under hvilka enligt förestående bestämmelser tullrestitution vid utförsel af bröd beviljas, har anmärkts, att stadgandet derom, att restitutionen beviljas endast för såvidt mjölet, hvaraf brödet beredts, blifvit inom de näst före utförseln förflutna sex månaderna infördt, hindrade bagarne å sådana orter, der sjöfarten måste beräknas vara stängd under flera månader vintertiden och mjölförråd alltså måste på hösten intagas för längre tid, att åtaga sig leveranser för de vid seglationens början utgående fartygen, enär utförseln icke alltid kunde ega rum inom den för restitutionens erhållande föreskrifna tid.

Det sålunda anmärkta missförhållandet påkallar, enligt utskottets åsigt, rättelse, då ju den ifrågavarande restitutionsförmånen beviljats i syfte att underlätta exporten af skeppsbröd. En sådan rättelse torde också utan olägenhet kunna åstadkommas. Den inskränkande bestämmelsen rörande mellantiden mellan importen af mjölet och exporten af brödet, hvilken bestämmelse tillkom i sammanhang med restitutionsförmånens beviljande vid 1891 års riksdag, föranleddes af motsvarande stadgande med afseende å restitution af spanmålstullen vid export af mjöl, men kan icke, såsom då fråga är om tullrestitution i sistnämnda fall, anses af något verkligt behof påkallad, hvilket lätt inses vid granskning af de olika villkor, som i öfrigt gälla för restitution enligt mom. 1 och enligt mom. 3 i tulltaxeunderrättelsernas ifrågavarande paragraf. I och för erforderlig kontroll med afseende å den restitution, som i sistnämnda moment medgifves vid export af mjöl, föres nemligen hos vederbörande tullkammare ett afräkningsdiarium, upptagande å ena sidan de införda spanmålspartierna och å andra sidan de utförda mjölpartierna; och är det vid sådant förhållande, för att icke göra kontrollen alltför svårhandterlig, naturligtvis nödigt att, så mycket som lämpligen ske kan, begränsa tiden mellan import och export. Detta skäl kan deremot icke göras gällande för en motsvarande tidsbegränsning i afseende å restitution enligt mom. 1, enär kontrollen der är af helt annat slag och, hvad identiteten mellan den importerade varan och råämnet till exportvaran beträffar, ligger i den edliga och af två vittnen bestyrkta försäkran i nämnda hänseende, som tillverkaren skall bifoga exportangifningsinlagan. Märkas bör ock, att någon tidsbegränsning, sådan som den hvarom nu är fråga, icke gäller för rättigheten att erhålla tullrestitution vid utförsel af något annat af de i mom. 1 upptagna varuslag. Vid sådant förhållande torde den ock saklöst kunna bortfalla i afseende å bröd.

I öfverensstämmelse med hvad sålunda anförts, hemställer uttkottet:

7:o) att beloppet af den tullrestitution, hvilken jemlikt § 9 mom. 1 i tulltaxeunderrättelserna medgifves vid utförsel af bröd, som af utländskt råämne tillverkats inrikes, må höjas till 6 öre pr kg.; samt

8:o) att restitution jemlikt § 9 mom. 1 i tulltaxeunderrättelserna vid utförsel af bröd måtte medgifvas oberoende af tiden, då råvaran införts, och såsom en följd deraf den i nämnda moment under punkten d) intagna bestämmelse upphäfvas.

I sin ofvannämnda motion, n:o 1 inom Första Kammaren, har friherre *Klinckowström* äfven föreslagit följande tullsats, nemligen för:

»Potates, äfven krossad eller rifven, från och med den 15 juni till och med den sista augusti 3 kronor per 100 kilogram;

från och med den 1 september till och med den 31 december 1 krona 50 öre per 100 kilogram,

allt årligen och tills vidare.»

Vidare hafva herrar *N. Jönsson* i Gammalstorp m. fl., i motionen n:o 132 inom Andra Kammaren, hemställt, att Riksdagen behagade åsätta en tullsats å potates, äfven krossad eller rifven, af 1 krona per 100 kilogram.

I begge dessa motioner framhålles behofvet af skydd för den inhemska potatesodlingen, hvilken i den sistnämnda motionen betecknas såsom jordbrukets förnämsta inkomstkälla i vissa trakter inom landet. Friherre *Klinckowström* betonar derjemte ändamålsenligheten af en högre tull å den från Tyskland inkommande s. k. tidiga potatesen, hvilken är att anse såsom lyxartikel och för ty bör högt beskattas.

Emot tull å potates plägar hufvudsakligast åberopas importens mindre betydighet i jämförelse med den myckenhet potates, som inom landet produceras. Under det att landets årliga medelskörd af potates beräknats (för tioårsperioden 1884—1893) till 19,118,000 hektoliter, hvilket, om man, på sätt i den officiella statistiken rörande 1893 års skörd skett, antager en hektoliter väga 62 kg., motsvarar 1,185,316,000 kg., har införseln af potates under de senaste fem åren, för hvilka uppgifter föreligga, utgjort:

år 1889	2,920,302 kg.
» 1890	8,363,813 »
» 1891	5,340,505 »
» 1892	3,395,068 »
» 1893	3,594,888 »

Potates.

För ytterligare jemförelse må här äfven meddelas, att samtidigt följande quantiteter potates utförts:

år 1889	115,648 kg.
» 1890	32,492 »
» 1891	94,046 »
» 1892	412,546 »
» 1893	185,026 »

Emellertid synes det utskottet, att man går för långt, då man af berörda förhållande mellan den inhemska produktionen och införseln sluter, att en tull å ifrågavarande artikel skulle sakna betydelse. För vissa delar af landet åtminstone är det af stor vigt att erhålla något skydd företrädesvis mot den import af potates, som eger rum under sommaren och som ofta nog försvårar afsättningen af den senare mogna, svenska potatesen, då konsumenterna, när denna sistnämnda kommer i marknaden, redan fyllt sina behof af potates för den närmaste tiden.

Då den år 1888 ifrågavarande artikel åsatta tull vid 1892 års riksdag borttogs, kunde detta med hänsyn till de då för tillfället rådande höga lifsmedelsprisen möjligen hafva skäl för sig, men att nu, då jordbruket är i så stort behof af skydd för sina produkter, låta tullfriheten fortfara, anser utskottet mindre lämpligt. Utskottet håller dock före, att tullsatsen bör kunna begränsas till samma belopp som det år 1888 åsatta eller 50 öre per 100 kilogram.

Att, på sätt friherre Klinckowström föreslagit, åsätta en särskild, högre tullsats att gälla under sommaren och dermed i vår tulltaxa införa nyheten af olika tullsatser, gällande för olika tider af året, kan, enligt utskottets åsigt, icke vara lämpligt, då frågan gäller en importartikel af jemförelsevis icke större betydelse än den s. k. tidiga potatesen.

Utskottet hemställer alltså,

9:o) att *potates, äfven krossad eller rifven*, måtte åsättas en tull af 50 öre pr 100 kg.

Fläsk.

I fem särskilda inom Andra Kammaren väckta, häröfvan omförmälda motioner har tullen å fläsk berörts. I tre af dessa motioner yrkas förhöjning af tullen på följande sätt:

herr *J. Petersson* i Boestad föreslår, att tullsatsen bestämmes för *rökt* fläsk till 30 öre och för *andra slag* till 25 öre per kilogram;

herr *J. A. Johansson* i Strömsberg hemställer, att Riksdagen måtte besluta en tullsats å fläsk af 30 öre per kilogram lefvande och död vigt;

herrar *J. Sjöberg* m. fl. föreslå, att Riksdagen behagade höja tullen å fläsk, andra slag, till 20 öre per kilogram.

Tullfrihet för fläsk, andra slag, påyrkas af herr *C. G. Thor*, med hvilken 21 andra medlemmar af Andra Kammaren i detta hänseende instämt, hvarjemte herr *Norberg* i sammanhang med sitt ofvan omförmälda yrkande i fråga om spanmål hemställer, att jemväl fläsk måtte få tullfritt till riket införas öfver Funäsdalen.

De motionärer, som påyrka tullförhöjning för ifrågavarande artikel, hafva till stöd för detta yrkande åberopat den omständighet, att en anseelig import å fläsk hit till landet eger rum, oaktadt landets svinafvel är så väsentligt uppdrifven, att densamma kan fullt tillgodose landets behof af fläsk, samt framhållit angelägenheten af att genom erforderligt skydd tillgodose denna handtering, som ofta utgör den viktigaste förvärfskällan för jordbrukets idkare, och hvaraf särskildt en mängd mindre jordbrukare, torpare, statkarlar m. fl. äro för sin utkomst beroende.

Herr *Thor* åberopar såsom skäl för den föreslagna tullfriheten hufvudsakligen den af bevillningsutskottet vid 1893 års riksdag anförda omständighet, att »de mindre bemedlade och den egentliga arbetsklassen, hvilka äro de, som nästan uteslutande använda det importerade amerikanska fläsket såsom den billigaste och mest närande föda, de kunna skaffa sig, hafva pålagts ökade bördor, nog dryga efter förmåga och bärkraft, till landets försvar», samt erinrar, att fläsktullen nästan uteslutande drabbar Norrland och de allra fattigaste klasserna af befolkningen derstädes.

Rörande motiveringen för herr *Norbergs* motion har utskottet häröfvan vid behandlingen af hans yrkande i fråga om spanmål redogjort.

Känt är, att svinafveln tagit ett betydande uppsving under hägnet af den år 1888 åsatta tull, för rökt fläsk uppgående till 25 öre per kilogram och för fläsk, andra slag, till 20 öre per kilogram. Att så är förhållandet, bevisas af det växande antalet svinslagterier inom landet, men framgår bäst af utförselstatistiken, som visar, att utförseln af fläsk (år 1894 uppgående till ungefär 8,152,000 kilogram) sedan tiden närmast före tullens åsättande mer än fördubblats (år 1887 utfördes 3,125,192 kilogram). Men å andra sidan eger också en anseelig införsel af fläsk rum, i allmänhet uppgående till 6 à 7 millioner kilogram årligen (år 1894 ungefär 6,246,000 kilogram); och det synes utskottet, att med hänsyn till sistberörda omständighet Riksdagen, som år 1892 under då rådande höga pris på åtskilliga andra lifsförnödenheter fann

sig böra nedsätta tullen å fläsk, andra slag, till nu gällande belopp, 10 öre per kilogram, borde vid nuvarande förändrade prisförhållanden icke underlåta att åter höja skyddet för ifrågavarande handtering till samma belopp som under åren närmast före 1892. En sådan åtgärd skulle mångenstädes inom landet gagna sådana lager af landsbygdens befolkning, hvilka icke idka jordbruk i egentlig mening och således icke draga någon väsentlig nytta af spanmålstullarna.

Utskottet, som deremot med afseende å den ringa införsel, för hvilken rökt fläsk är föremål (6,233 kilogram år 1893), anser någon ändring i den för sådan vara nu gällande tullsats icke böra vidtagas, får fördenskull hemställa:

10:o) att gällande tullsats för *fläsk, rökt*, måtte bibehållas oförändrad;

11:o) att tullen för *fläsk, andra slag*, måtte höjas till 20 öre per kilogram; samt

12:o) att herr *Norbergs* förevarande motion, i hvad densamma afser artikeln fläsk, icke måtte bifallas.

Ister.

I sammanhang med sitt nyss omförmälda yrkande angående förhöjning af tullen å fläsk har herr *J. Petersson* i Boestad föreslagit, att tullsatsen för *ister* måtte höjas till 30 öre per kilogram.

Tullen å *ister* är nu bestämd till samma belopp som tullen å smör eller 20 öre per kilogram, och utskottet anser sig icke ega anledning att föreslå en högre tull för den förre varan än för den senare. Med erinran derjemte, att utskottet jemväl för fläsk, andra slag, förordat en tull af 20 öre per kilogram, hemställer utskottet alltså,

13:o) att tullsatsen för *ister* måtte bibehållas oförändrad.

Lax.

I motionen n:o 97 inom Andra Kammaren har herr *Mustaparta* — under anförande, att det norrländska laxfisket vore i behof af skydd mot införseln af lax från Finland, der laxtillgången, i motsats till hvad förhållandet vore i Norrland, fortfarande vore god, samt med erinran, att i Finland all saltad fisk vore underkastad införseltull — föreslagit, att å artikeln *lax* måtte sättas tull till belopp af 5 kr. per 100 kg. för saltad eller rökt och 3 kronor per 100 kg. för färsk; varande af motionären såsom skäl för åsättande af tull å den färska varan anfördt, att, om denna lemnades tullfri, tullen å den saltade komme att kring-

gås sålunda, att finske affärsmän anlade salterier för laxens beredning på svenskt område.

Utskottet erinrar derom, att bevillningsutskottet vid 1888 års riksdag föreslog en tull af 10 öre pr kilogram för saltad eller rökt lax, men att Riksdagen icke biföll detta förslag. Under den debatt, förslaget föranledde inom Första Kammaren, framhölls såsom skäl för varans fortfarande tullfrihet, dels att priset å lax i Norrland vore allt annat än lågt och att tullen således vore ur skyddssynpunkt öfverflödig, dels ock att det med afseende å sättet, hvarpå laxfisket i Torne elf bedrefs, skulle möta afsevärda svårigheter att hindra tullens eluderande och att densamma skulle föranleda ansenligt ökade kostnader för tullbevakning.

Med afseende å hvad sålunda förekommit och då motionären icke visat, att förändrade förhållanden numera böra föranleda en åtgärd, som Riksdagen år 1888 icke fann skäligt vidtaga, hemställer utskottet,

14:o) att ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

I Kongl. Maj:ts förevarande proposition till Riksdagen föreslås äfven, att de i propositionen upptagna tullsatser måtte, såsom tilläggsafgifter till nu gällande tulltaxa, jemväl under innevarande år utgöras.

Enahanda förslag förekommer äfven i herr Cavallis motion beträffande den deri omhandlade artikeln ris.

Med erinran, att tillförene under likartade förhållanden Riksdagen ansett lämpligt, att beslutade tullförhöjningar trädde i kraft snarast möjligt, får utskottet förorda bifall till hvad sålunda föreslagits och hemställer alltså,

15:o) att Riksdagen måtte medgifva, att de nya eller förhöjda tullsatser, som vid behandlingen af detta betänkande kunna varda af Riksdagen beslutade för de i Kongl. Maj:ts proposition upptagna artiklar äfvensom för artikeln ris, oskaladt, eller paddy, må tillämpas från och med den dag under innevarande år, som af Kongl. Maj:t bestämmes.

Slutligen hemställer utskottet,

16:o) att såväl Kongl. Maj:ts förevarande proposition som ock de i detta betänkande omhandlade motioner måtte anses, i den mån sådant icke uttryckligen skett, besvarade genom utskottets föregående hemställanden.

Stockholm den 28 februari 1895.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservationer:

vid punkten 1:o): af herr *Fredholm*, som anförde:

Med nu rådande låga pris på spanmål, lägre än de på långa tider varit, är det lätt förklarligt, att landets jordbrukare önska sin spanmålsproduktion skyddad genom tull, i tro att *denna* skall kunna förhjelpa dem ur det betryck, som de i följd af de låga prisen förmena sig hafva iråkat. Man kan äfven förstå, att de kunna anse sig berättigade att söka realisera denna sin önskan, då de förut varit behjelpiga att bereda de flesta andra näringar ett af dessa äskadt tullskydd.

Men så länge landets befolkning behöfver från utlandet införa tredjedelen af den spanmål, som den för sitt brödbehof konsumerar, så måste hvarje spanmåls- och mjöltull tillika blifva en finanstull. Att den jordbrukande befolkningen, som själf producerar mera spanmål än den förbrukar, icke skall drabbas af denna beskattning, måste likaledes vara tydligt. Tullskatten för den brödsäd, som från utlandet införes, skall därför komma att helt och hållet utgöras af den icke-jordbrukande delen af befolkningen.

Rikets befolkning utgjorde den 1 januari 1893 4,806,000 personer, och enligt folkräkningen 1890 utgjorde den jordbrukande befolkningen, om man deri ej inräknar fiskare och lappar, 2,403,000. Då man tillika vet, att under mellantiden befolkningen på landsbygden i sin helhet något minskats, kan man med skäl säga, att den icke-jordbrukande befolkningen utgör halfva antalet af rikets hela folkmängd.

Vid ett sådant förhållande, att den ena hälften af befolkningen skall betala en tullskatt, hvarifrån den andra hälften på grund af sakens egen natur är befriad, vill det synas vara framför allt angeläget att undersöka, huru denna beskattning skall komma att verka på den del af befolkningen, som skall betala skatten. Detta är så mycket mera af nöden nu, då fråga är att högst betydligt höja tullen å spanmål, — en tull, som under tiden för dess tillvaro, då den varit jemförelsevis låg, likväl under åren 1888—94 inbragt statsverket en inkomst af öfver 39 millioner kronor.

I medeltal för åren 1892 och 1893, då spanmålstullen var nedsatt till hälften mot förut och då hafre, vicker och kli voro tullfria, uppgick tullen på omalen spanmål, mjöl och gryn samt malt till 3,758,000 kronor i medeltal för de begge angifna åren, hvarjemte i tull å majs, som hufvudsakligast användes till bränvinsbränning, i medeltal betaltes 266,000. Till den tullskatt af 3,758,000 om året, som den icke-jordbrukande befolkningen nämnda år fick betala, bör — då man kan antaga, att landets jordbrukande befolkning betalte den ena hälften af tullen å ris och sago — läggas halfva ris- och sagotullen med 135,000. Den tullskatt, den icke-jordbrukande befolkningen hade att åren 1892 och 1893 utgöra, uppgick sålunda för hvardera året till 3,893,000 kronor.

Genom de af bevillningsutskottet nu föreslagna tullförhöjningarne å spanmål och ris skulle tullen derå — beräknad efter medelimporten af spanmål och ris, omalen och malen, under åren 1889—93, sådan den i Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof (Inkomstberäkningen sid. 13) finnes angifven — uppgå till:

Omalen spanmål.....	191,281 ^{*)} ton à 37 kronor =	7,077,397
Malen dito	36,306	
Ris och sago.....	<u>7,963</u>	
Malt	44,269 » à 65 » =	2,877,485
	1,179 » à 50 » =	<u>58,950</u>
		10,013,832

och

Kli 18,192 ton à 3 kronor.....	=	54,576
hvertill bör läggas i statsverkspropositionen ej upptagen		
Majs 12,330 ton à 37 kronor	=	456,210
		<u>510,786</u>
		10,524,618

Häraf har den jordbrukande delen af befolkningen att betala kli-tullen med 54,000 och halfva ristullen med 259,000, eller tillsammans 313,000 kronor, under det den andra hälften af befolkningen får betala 10,014,000, minskadt med halfva ristullen, 259,000, eller 9,755,000 kronor, hvilket belopp med 5,862,000 öfverstiger den spanmåls- och mjöltull, som den icke-jordbrukande befolkningen hade att betala hvardera af åren 1892 och 1893. Huruvida någon tullinkomst på majs uppstår, torde i betraktande af den höga tullen vara ganska ovisst, hvarför å detta tullbelopp här ej fästes afseende.

*) Bör rätteligen vara 190,105 ton.

Att en till nära 10 millioner kronor uppgående tullskatt, som ålägges blott den ena hälften af befolkningen, skall framkalla en mycket väsentlig rubbning i den jemlika beskattningen af befolkningens begge hälfter, synes vara uppenbart.

Enligt den af Kongl. Maj:t för år 1896 uppgjorda finansplan skulle den jordbrukande delen af befolkningen komma att betala i direkta skatter:

Mantalspenningar	332,500
Grundskatt och andra ordinarie skatter	2,795,000
Rustnings- och roteringsbesvär	1,826,730
Bevillning af fast egendom, upptagen lika med den för år 1893	1,352,135
Tilläggsbevillning	1,352,135
	<hr/>
	7,658,500

och den icke-jordbrukande delen af befolkningen likaledes i direkta skatter:

Mantalspenningar	332,500
Bevillning, beräknad lika med den för år 1893:	
för fast egendom	768,317
» inkomst	3,103,161
	<hr/>
	3,871,478
Tilläggsbevillning med gjordt afdrag för inkomst under 800 kronor	3,682,000
	<hr/>
	7,885,978

Med afseende på de indirekta skatterna, så kunna de, med undantag för tullbeskattningen, vid denna jemförelse lemnas ur räkningen, enär med nämnda undantag ingen förändring afses i det förhållande, hvori de indirekta skatterna nu äro fördelade på de begge hälfterna af rikets befolkning.

De år 1893 uppburna tullafgifterna uppgingo till 36,382,000 kronor. I detta belopp ingick sockertullen med 8,969,000 och den på den icke-jordbrukande befolkningen sig belöpande spanmåls- och ristullen med 4,046,000 eller tillsammans 13,015,000. Återstoden af tullafgifterna, sedan derifrån dragits den på jordbruksbefolkningen sig belöpande halfva ristullen med 125,000, uppgick således år 1893 till 23,242,000. Antager man nu i likhet med förra årets bevillningsutskott, att af sockertullen är för året 1896 att påräkna ej blott 1 million för sirup, utan äfven något för importeradt socker, så torde man kunna beräkna de tullafgifter, som för år 1896 komma att på alla rikets inbyggare lika fördelas, till 25,000,000 kronor.

De nu omförmälda direkta och indirekta skatterna skulle alltså för året 1896 komma att i jemna tusental fördelas på den

	Jordbruk. befolkn.	Icke-jordbr. befolkn.	Summa.
Direkta skatter	7,658	7,886	15,544
Spanmålstull	313	9,755	10,068
Annan tull	12,500	12,500	25,000
	<u>20,471</u>	<u>30,141</u>	<u>50,612,</u>

hvadan på den icke-jordbrukande befolkningen skulle komma att läggas en skattebörd, som med nära 10 millioner kronor öfverstiger den, som landets jordbrukare få sig ålagd att bära — en börd, som derjemte helt och hållet blir en följd af spanmålstullarne, hvilka landets jordbrukare betrakta såsom ett nödvändigt vilkor för att jordbruket skall kunna ega bestånd.

Det är emellertid icke endast i förenämnda hänseende, som de höga spanmålstullarne komma att motverka »en på billighet och rättvisa hvilande fördelning af skattskyldigheten». Ett likartadt missförhållande i beskattningsväg kommer äfven att göra sig gällande beträffande de i ekonomiskt hänseende olika samhällslager, hvaraf den icke-jordbrukande delen af befolkningen består.

För att klargöra detta kan man antaga, att skattskyldigheten utslutande hvilar på alla till den icke-jordbrukande befolkningen hörande till myndig ålder komna män. Af den i afrundadt tal år 1891 till 2,4 millioner uppgående icke-jordbrukande befolkningen utgjorde de till myndig ålder komna männens antal 625 tusen. Enligt samma års bevilling hade af dessa

327 tusen en inkomst under	500 kr.
161 » » » emellan	500 och 800 kr.
137 » » » öfver	800 kr.

Då nu spansmålstullen drabbar efter hufvudtal de samhällets medlemmar, som skola köpa sin spanmål, så träffas hvar och en af dessa, oafsedt skiljaktigheten i inkomst, af denna skatt lika mycket. Ja! hvad värre är, den, som har en mindre inkomst, får genom att man åsätter tull å spanmål i sjelfva verket betala mer än den, som har en större, och detta ej blott i relativ, utan i absolut mening, eftersom den fattige äter mera bröd än den förmögne. Fördelad på hvarje till myndig ålder kommen manlig individ af den icke-jordbrukande befolkningen, belöper sig den till staten utgående spanmålsskatten, sådan den nu blifvit föreslagen, till 15,60 kronor för hvar och en af dem.

Denna spanmålsskatt är likväl, som bekant, ej den enda skatt, som utgår efter hufvudtal. Dertill äro vidare att räkna de nu utgående mantalspenningarne, sjukvårds- och folkskoleafgifterna, hvilka personliga afgifter för man och qvinna tillsammans belöpa sig till lågt räknadt 2 kronor.

I fråga åter om andra konsumtionsskatter än spanmålstull, kan man visserligen icke säga, att de drabba alla lika efter hufvudtal, ty af sådana skattlagda närings- och njutningsmedel, hvilka icke kunna anses nödiga för lifvets uppehälle, förbruka nog de bemedlade mer än de obemedlade. Af infördt vin och spirituosa kan man antaga, att de mera bemedlade förbruka allt, och att således desse, den icke-jordbrukande befolkningen tillhörande, år 1893 fått betala halfva vintullen med 974,000 kronor. Af andra konsumtionsskatter kommo år 1893 på hvarje person i riket 4,20 kronor för bränvin, 3,33 för socker, 0,77 för tobak och 0,45 för kaffe och té eller tillsammans 8,75 per person. Fördelas dessa konsumtionsskatter endast mellan de till myndig ålder komna männen, så blir skatten på hvarje sådan icke fullt fyrdubblad eller ungefär 34 kronor. Antager man vidare, att de, som hafva en inkomst under 500 kronor, af sistnämnda konsumtionsartiklar endast förbruka tredjedelen och de, som hafva en inkomst mellan 500—800 kronor, hälften af hvad de förbruka, som hafva en inkomst öfver 800 kronor, så skulle af dessa skatter belöpa sig på hvarje myndig man med inkomst under 500 till 21,50 kronor, med inkomst mellan 500 och 800 till 32,20 kronor och med inkomst öfver 800 till 64,50 kronor.

Vill man nu söka bilda sig en föreställning om det med afseende på en rättvis beskattning missgynnande inflytande, som spanmålstullen jemte nu omnämnda konsumtionsskatter i förening med de personliga afgifterna utöfva på storleken af de skattebidrag, den direkta bevillningen medräknad, som i medeltal utkrävas af hvarje förenämnda inkomstkategorier tillhörig person, så kan man uppställa följande jemförelse i jemna tusental kronor.

	Inkomstbelopp öfver 800	500—800	under 800.	Summa.
Personliga afgifter	270	320	650	1,240
Bevillning af fast egendom.....	768	—	—	768
» » inkomst	2,914	189	—	3,103
Tilläggsbevillning	3,684	—	—	3,684
Vintull	974	—	—	974
Spanmålstull	2,140	2,510	5,100	9,750
Konsumtionsskatter	8,840	5,181	7,030	21,051
	19,590	8,200	12,780	40,570.

	Inkomstbelopp öfver 800	500—800	under 800.	Summa.
Antal inkomsttagare	137	161	327	625
Medelinkomst	2,850	620	410	—
Skattebelopp	142	51	39	—
Skatteprocent	5 %	8,2 %	9,5 %	—
(Spanmålstull i procent af inkomst	0,5 %	2,5 %	3,8 %	—)

Då det skattebelopp, hvarför nu blifvit redogjort, uppgår till 40 millioner — hvaraf dock sjukvårds-, folkskole- samt bränsvinsförsäljningsafgifterna, tillsammans $2\frac{3}{4}$ millioner, icke ingå till statsverket och halfva sockerskatten, 4 millioner, går alldeles förlorad — torde det ofvan angifna förhållandet med afseende å olika inkomsttagares skattskyldighet knappast kunna undergå någon väsentligare rubbning, om man skulle utsträcka jmförelsen ännu längre och i denna medtaga öfriga återstående skatter, såsom industritullar och stämpelafgifter, hvilka tillsammans för den icke-jordbrukande befolkningen uppgå endast till något öfver 10 millioner.

Af den nu gjorda undersökningen torde framgå, icke blott att fördelningen af skatterna på den jordbrukande och på den icke-jordbrukande delen af befolkningen kommer att blifva högst ojemn, så att den senare hälften får betala 10 millioner kronor, eller nära en fjerdedel, mer än de förra, utan äfven orättvis i det hänseendet, att af den icke-jordbrukande befolkningen de, som hafva minsta inkomsten, få i skatt betala relativt till inkomsten dubbelt mot de mera bemedlade.

Förutom det obilliga och orättvisa i en sådan skattebeläggning står densamma i uppenbar strid mot de principer i beskattningssväg, som vid urtima riksdagen 1892 fastställdes såsom med försvarsfrågans lösning oskiljaktigt förknippade vilkor.

Riksdagen säger i sin skrifvelse till Konungen den 27 november 1892, att Riksdagen anser »det fullt riktigt samt med rättvisa och billighet öfverensstämmande, att de nuvarande grundskatterna ersättas och medel till lindringar i rustnings- och roteringsbesvärerna anskaffas icke genom indirekta konsumtionsskatter, utan genom direkta förmögenhetsskatter» — »inkomstskatt, fastighetsskatt, arfskatt och annan stämpel-skatt», af hvilka Riksdagen anser »utan samband med kommunalbeskattningen anordnade, men i förhållande till hvarandra väl och rättvist afpassade skatter å inkomst och fastighet vara de skattearter, som, samtidigt ålagda och likformigt ökade, för nu afsedda ändamål i främsta rummet böra komma i fråga».

Riksdagen anser vidare, »med hänsyn till den nuvarande i vårt skattesystem rådande relationen mellan direkta och indirekta skatter,

äfvén om beskattningen för kommunala ändamål härvid tages med i beräkning, som ock till arten och beskaffenheten af de förbrukningsartiklar, hvilka nu i en eller annan form äro underkastade beskattning, önskvärdt, att åtminstone till en början de af försvarsfrågans lösning orsakade utgifterna för försvaret icke täckas genom nya skatter på allmänna förbrukningsartiklar». »Till den del, nya konsumtionsskatter kunna anses böra ifrågakomma, vill Riksdagen emellertid framhålla angelägenheten deraf, att dessa skatter i möjligaste mån så anordnas, att de icke träffa sådana förbrukningsartiklar, hvilka måste anses såsom nödvändighetsvaror».

Detta var de så kallade *urtima löftena*, som vunno regeringens sanktion och senast erhöilo dennas bekräftelse den 10 mars 1894 vid debatten om tull å spanmål i Första Kammaren.

Hans excellens herr statsministern yttrade vid detta tillfälle, »när regering och Riksdag då (urtima Riksdagen 1892) antogo ett nytt härordningsförslag, som lade bördor der de icke förut legat och lättade der de förut hvilat, uttalade jag till statsrådsprotokollet den 23 september 1892 under instämmande af statsrådets öfrige ledamöter, att jag antog, det de ökade skatter, som deraf kunde föranledas, skulle uttagas icke genom konsumtionsskatter, utan genom direkta och förmögenhetskatter» — — — »då den (regeringen) vid nyss angifna tillfälle uttalat sin åsigt, hvilken sedermera upprepats och af Riksdagen godkänts, så anser den, att detta beslut bör lösas in. De ord, som då uttalades, böra infrias». — — — »Det löfte, som regeringen och Riksdagen uttalat, önskar regeringen för sin del se inlöst och hoppas att Riksdagen skall inlösa.»

Då oaktadt urtima löftena höjning af spanmålstullarne egt rum, torde det förefinnas skäl för att i detta sammanhang tillse, huru och på hvad sätt de urtima löftena infriats. De vid urtima riksdagen 1892 fattade besluten om ett förbättradt försvar och i samband dermed stående afskrifning af grundskatter och lindring i rustnings- och roteringsbesvären medföra för åren 1893—96 enligt uppgjorda finansplaner för statsverket:

Minskade inkomster			
i grundskatter	kr.	6,369,000	
i rustnings- och roteringsafgifter	»	4,003,200	10,372,200.
Ökade utgifter			
för landtförsvaret	»	11,791,040	
för sjöförsvaret	»	1,848,260	13,639,300
			<hr/>
			24,011,500.

Enligt urtima löftena skola dessa minskade inkomster och ökade utgifter täckas på det sätt, att de i följd af grundskatteafskrifningen minskade inkomsterna skola ersättas med direkt bevillning af inkomst och af fast egendom. För detta ändamål har också Riksdagen ålagt svenska folket en tilläggsbevillning, som uppgått år:

1893 till	1,5 mill.	
1894 »	4,4 »	
1895 »	4,9 »	10,8 millioner

och som är beräknad att för år 1896 utgå med 4,5 millioner. Sedan de genom grundskatteafskrifningen minskade statsverkets inkomster blifvit genom dessa medel täckta, lemnar summan af tilläggsbevillningarne för åren 1893—96 ett öfverskott af 5 millioner. Om till detta öfverskott, som i öfverensstämmelse med urtima Riksdagens beslut i första rummet skall användas till de ökade utgifterna för försvaret, läggas de i arfskatt och annan stämpelskatt tillkomna nya skatter med 1,8 millioner för hvardera af åren 1895 och 1896, eller tillsammans med 3,6 millioner, så täckas de för försvaret enligt finansplanen ökade kostnaderna 13,6 millioner med 8,6, hvadan återstår att för bristen, 5 millioner, söka nya skattekällor.

Att för det ändamålet nu åsätta spanmål högst betydligt höjda tullar, innan andra förbrukningsartiklar, som icke kunna anses som nödvändighetsvaror, först blifvit skattbelagda, måste betraktas såsom stridande mot de af regering och Riksdag godkända urtima löftena.

Detta är så mycket mer att beklaga, som den tullbeskattning, hvarom nu är fråga, skulle hafva varit för fyllandet af statsverkets behof af ökade inkomster obehöflig, om icke tullinkomsterna så betydligt nedgått, som de på senare åren hafva gjort, oaktadt de af 1892 års Riksdag vidtagna tullförhöjningarne å de flesta af i tulltaxan upptagna varuslag. Då tullinkomsterna 1890 lemnade statsverket 42,5 millioner, äro de för 1896 beräknade till endast 35 millioner, af hvilka ensamt i tull å spanmål komma 10 millioner. Orsaken till denna tullinkomsternas så bemärkansvärda minskning är, som bekant, förhållandet med sockertullen, hvilken, ehuru ingen nedsättning skett i tullsatsens höga belopp, 100 procent af varans värde, och ehuru sockerkonsumtionen inom landet under mellanliggande år högst betydligt ökats, likväl detta oaktadt alltjemt nedgått. År 1890 lemnade sockertullen 11,9 millioner, höll sig de tre följande åren omkring 9 millioner, sjönk 1894 till 5,6 millioner och torde för innevarande år och året 1896 ej komma att gifva mer

än ett par millioner i inkomst; detta senare beroende på att hvitbetssockerfabrikernas antal ökats från ett antal af 10 år 1893 till 17 år 1894.

Följden af denna den inhemska sockerproduktionens utveckling är den, att ehuru sockret nu är lika högt skattlagdt som på den tid, då så godt som hela skatten i form af tull ingick i statskassan, så förlorar nu statsverket af denna skatt årligen 8 millioner kronor, oaktadt befolkningen får för sitt socker skatta lika mycket som förut. Den accis, som blifvit den inhemska sockerproduktionen åsatt, täcker nemligen den försvunna sockertullen knappt till hälften. Hade regeringen sökt göra hvad förra årets Riksdag i skrifvelse (n:o 123) till Konungen anhöll, nemligen att i och för vederbörligt tillvaratagande af statsverkets finansiella intressen få till stånd erforderliga ändringar i bestämmelserna angående beskattningen af hvitbetssockertillverkningen, så skulle den förlust på sockerskatten, statsverket nu lider, måhända kunnat minskas från 8 till 3 millioner, och då hade regeringen kunnat få debet och kredit i nästa års budget att gå i hop, utan att för det ändamålet behöfva pålägga några nya skatter, allraminst den nu föreslagna bröds skatten.

Efter att hafva granskat verkningarne af de höjda spanmålstullarne ur fiskalisk synpunkt, den för rikets icke-jordbrukande befolkning viktigaste, eftersom dessa tullar just för denna del af befolkningen icke kunna medföra någon nytta, utan endast komma att medföra en högst känbar ökad beskattning, så torde någon uppmärksamhet äfven böra rigtas på hvad den andra hälften af befolkningen ur jordbruksskyddets synpunkt anser vara kraftigt talande skäl för, att spanmålstullarne äfven framgent böra bibehållas höga.

Hufvudargumentet dervid är, att de närvarande exceptionelt låga spanmålspisen icke betäcka jordbrukarens produktionskostnader, och att i följd deraf den svenska jordbruksnäringen för närvarande befinner sig i det bekymmersamma läge, att det betryck, hvaraf den lider, hotar att blifva denna närings idkare öfvermägtigt. Någon utredning af den omfattning, hvori betrycket gör sig gällande, har chefen för finansdepartementet icke ansett vara behöfligt att i den kongl. propositionen om höjda spanmålstullar framlägga. Han betonar deri endast, att detta betryck »är så stort, att ingen företeelse på det ekonomiska lifvets område kan sägas vara mera framträdande».

Det vill dock synas, som man, hvad detta jordbrukets betryck beträffar, i första rummet icke bör förbise, att äfven många andra näringar för närvarande befinna sig i ett tryckt läge. Vidare har man att taga i betraktande, att det prisfall, hvaröfver jordbrukaren klagat, har

en stor räckvidd och träffar icke blott de alster, som jordbrukaren producerar, utan äfven sådana, som han konsumerar, hvadan man torde kunna ifrågasätta, om icke jordbrukarens förlust på sjunkande spanmålspris till icke oväsentlig grad motverkas af äfvenledes sjunkande pris på åtminstone vissa af hans konsumtionsartiklar. Icke heller torde böra förgätas de stora lättnader i beskattningsväg, som blifvit jordbrukets idkare förunnade genom de år 1896 till 60 procent af grundskatterna och lindringar i rustnings- och roteringsbesvärerna uppgående afskrifningarne. Ifrågasättas kan äfven, om icke den fallande räntan på upplånadt kapital erbjuder en icke så oväsentlig kompenstation mot höjda produktionskostnader och i sjelfva verket erbjuder jordbrukaren större ekonomiska fördelar än den genom förutvarande tullar frambragta vinst. Slutligen har man på lagstiftningens väg beredt åtminstone jordbruket i vissa landsdelar högst afsevärda fördelar genom att, i så hög grad som skett, hafva befrämjat den så starkt uppblomstrande hvitbetssockerindustrien.

I betraktande af allt detta och med hänsyn derjemte tagen till den omständigheten, att man icke förnummit, att under de sista åren konkursernas antal, hvad jordbrukarne beträffar, i någon ovanligare grad stegrats, så torde man icke sakna skäl att betvifla, att jordbrukarens ställning är så utomordentligt bekymmersam, som man nu föregifver.

Ett för spanmålstillens behöflighet ofta anfördt skäl, hvars bevisningskraft eget nog synes vara ganska stor, är, att då andra länder, särskildt Tyskland och Frankrike, medelst tullar skydda sitt jordbruk, så böra äfven vi göra det. Man underlåter dervid omnämna, att förutom England — hvilket land man tillmäter en exceptionel ställning — äfven Holland, Belgien och våra närmaste grannländer: Finland, Danmark och Norge sakna spanmålstillar, ty den i Norge förekommande tullen af 22 öre per 100 kilogram kan icke betraktas annat än som en inregistreringsafgift. Det är likväl att märka, att de nu sist nämnda länderna, som sakna spanmålstill, men hvarest jordbruk det oaktadt fortfarande bedrifves, tillsammans införa mer spanmål än alla öfriga Europas tullskyddade länder.

Särskildt torde förtjena uppmärksammas, att i Danmark, der jordbruket i vida högre grad än här kan betraktas som landets modernäring, saknas det »skydd mot utlandets öfvermäktiga konkurrens», som spanmålstillen skall hafva till uppgift att bereda ett lands jordbrukare. Medan jordbrukarne i andra länder, som likväl hafva att tillgå »bättre klimat, rikare jord och större kapital», oupphörligen ropa på tull och högre tull, hafva Danmarks landtbrukare vid olika tillfällen på det be-

stämdeste motsatt sig införandet af tull å spanmål. Oaktadt Danmark har temligen höga industritullar, få likväl alla viktiga jordbruksalster dit tullfritt införas. Trots denna brist på skydd för jordbrukets produkter, har likväl det danska jordbruket icke blott förstått att hålla sig uppe i »den mördande konkurrensen», utan hvad mer är oafbrutet gått framåt — och detta därför, att man med öppen blick för ändrade tidsförhållanden *der* förstått att rätta sig efter tidens kraf och med allvar och kraft arbetat i de nya riktningar som deraf betingats.

Den åsigt, som, enligt hvad den kongl. propositionen omförmåler, »lifligt framhållits i ett stort antal till Kongl. Maj:t inkomna petitioner» från hushållningssällskapen i riket, eller »att en höjning i spanmålstullen otvifvelaktigt skulle utgöra en nödvändighet för det svenska jordbruket», förutsätter, att alla svenska jordbrukares intressen skulle i detta hänseendet vara solidariska. En sådan förutsättning är emellertid fullständigt ohållbar, eftersom hvar man vet, att det stora, det lilla och det minsta jordbruket icke kunna påräkna samma fördelar af ett tullskydd på spanmål, enär det lilla jordbruket knappast och det minsta alls icke kunna producera spanmål tillräckligt ens för eget behof. Häraf blir en följd, att då det stora jordbruket onekligen har stor nytta af en tull på spanmål, har det lilla deraf en ringa nytta och det minsta alls ingen.

Hvad denna omständighet har för betydelse för »det svenska jordbruket», för så vidt man derifrån icke utesluter något eller några jordbruk, som af landets jordbrukare bedrifvas, torde bäst framgå af följande kända fakta:

att jordbruksbefolkningen i sin helhet för eget behof använder tre fjerdedelar af den skörd af hvete och råg, som de erhålla, och att de således kunna till salu aflåta endast en fjerdedel af skörden;

att af rikets jordbrukande befolkning endast hälften är jordegare och återstoden jordbruksarbetare i en eller annan egenskap, och att för denna sista hälft priset å spanmål är fullkomligt likgiltigt, för så vidt de erhålla, hvad som i de allra flesta fall torde vara händelsen, sin aflöning in natura;

att af rikets jordegare endast tredjedelen eger så stor areal att der kan, utöfver hvad som för eget behof erfordras, produceras hvete och råg till afsalu;

att i elfva af rikets län, med en sammanräknad jordbruksbefolkning nära lika stor som i öfriga tretton tillsammans, produktionen af hvete och råg icke är tillräcklig för denna befolknings eget behof;

att endast i sju å åtta af rikets län mer än halfva antalet jord-

egare kunna till afsalu producera hvete och råg utöfver hvad de deraf sjelfva behöfva.

Om således spanmålstullen endast för en tredjedel af landets jord-egare, hvilka sjelfva utgöra blott hälften af hela jordbruksbefolkningen, kan medföra den direkta nyttan, att dessa kunna betinga sig högre pris för den fjerdedel af landets skörd af hvete och råg, som kan ifrågakomma att försäljas, så kommer den indirekta nytta, som jordbruksbefolkningen deraf kan hemta, att vara öfvervägande blott i rikets ena hälft, under det jordbruksbefolkningen i rikets andra hälft, företrädesvis hela Norrland, deraf kommer att få en öfvervägande skada.

Det högre pris, som jordbrukarne genom spanmålstullen påräkna att erhålla för den del af landets skörd, som kan ifrågakomma till försäljning, torde dock icke, som man måhända väntar, komma att stiga med tullskyddets hela belopp. Väl är och blir detta förhållandet med den säd, som hit till landet införes, men icke må man föreställa sig, att de, som i stort handla med spanmål, skola betala lika mycket för den inhemska säden som för den utländska med tullen pålagd, ty för dessa handlande kommer det att blifva förenadt med extra omkostnader att i mindre partier på torget uppköpa den inhemska spanmålen. När fråga är om att på en hand samla i hop några tusen ton spanmål, komma dessa omkostnader utan tvifvel att stiga till afsevärda belopp, och med detta belopp fördeladt på den uppköpta kvantiteten komma spanmålshandlandena att minska priset på den inhemska spanmålen och med all sannolikhet mer till. Ty när stora partier uppköpas på den utländska marknaden, erhålles någon tids kredit; vidare behöfver tullbeloppet ej vid införseln utbetalas genast, utan endast i den mån spanmålen kommer till användning, emedan den intill dess lägges på nederlag, och slutligen bli med nutidens mekaniska hjälpmedel magasineringskostnaderna i fråga om stora partier, som på en gång upptagas, högst betydligt reducerade. Förutom den för landets jordbrukare minskade vinst af tullskyddet, som härigenom uppstår, kommer med all sannolikhet den proportion, som nu blifvit föreslagen mellan tullen å mjöl och å spanmål å ena sidan och uraktlåtenheten att åsätta hvete och råg olika tullsatser å den andra, att i framtiden för jordbrukarne medföra den faran, att rågen blir mindre efterfrågad än hvetet. Denna minskade efterfrågan skulle kunna komma att gå ända derhän, att råg här i landet producerades till större myckenhet än hvad som deraf kunde inom landet konsumeras, och skulle något sådant komma att inträffa, då försvinner för jordbrukarne i och med detsamma nyttan af åtminstone rågtullen.

Nu nämnda farhåga är ingalunda ogrundad. Det förhåller sig nem-

ligen så, att hvetekonsumtionen här i landet, fördelad i kilogram per inidvid, från slutet af 1860-talet och för hvarje följande femårsperiod stigit i progressionen 16, 20, 25, 35, 38, 51, och då antagligt är, att den icke-jordbrukande befolkningen af hvete förbrukar mer än det på hela invånareantalet fördelade medeltalet, torde redan nu den tidpunkten vara inne, då åtminstone städernas befolkning förtära ungefär lika mycket hvete som råg. Ha nu en gång städernas invånare öfvergått från att vara företrädesvis rågätande till hveteätande, så lärer väl i det hänseendet knappast någon återgång komma i fråga. Och då svårigheterna och vanskligheten af att här i landet odla hvete äro nog samt kända, så kan det komma att inträffa en tidpunkt, då landets jordbrukare icke mera hafva att i städerna påräkna någon nämnvärd marknad för sitt skördeöfverskott. Vid sådant förhållande vill det synas, som man åtminstone ur jordbrukets välförstådda intresse icke borde vara angelägen att genom tullagstiftningen befrämja och påskynda en sådan öfvergång i lefnadsvanor.

Sammanfattas den i det föregående verkställda granskningen af de sannolika verkningar, som de af bevillningsutskottet nu föreslagna höjningarne i spanmålstullen komma att för rikets befolkning medföra, så visar sig, att denna tull blifver:

i främsta rummet af fiskalisk natur och

att den i sådan egenskap kommer att medföra en beskattning af rikets befolkning uppgående till 10 millioner kronor om året;

att denna beskattning kommer att drabba blott den ena hälften af befolkningen, nemligen den icke-jordbrukande delen deraf;

att denna nu nämnda del af befolkningen dessutom får till samhällets bestånd i skatteväg bidraga med ett lika belopp, som den jordbrukande delen af befolkningen;

att den ökade beskattning, som i följd af spanmålstullen kommer att drabba den icke-jordbrukande delen af befolkningen, tillika kommer att på denna befolkning så fördelas, att de, som hafva minsta inkomsterna, få betala största delen af skatten; hvarjemte denna kommer att i förhållande till inkomsten ställa sig för de i ekonomiskt hänseende minst lyck-

ligt lottade mångdubbelt större än för de i detta hänseende mera lyckligt lottade;

att denna brödbeskattnings strider mot de i samband med försvarsfrågans lösning och grundskattornas afskrifning år 1892 af regering och Riksdag gifna löfterna;

att denna beskattnings för fyllandet af statsverkets behof af ökade inkomster skulle hafva varit öfverflödig, om statsverkets finansiella intressen blifvit, hvad den inhemska sockerproduktionen beträffar, vederbörligen iakttagna;

i andra rummet en skyddstull, som kommer

att medföra förhöjda pris endast för en fjerdedel af den hvete- och rågskörd, som inom landet frambringas;

att direkt gagna endast en tredjedel af landets jordegare, eller en sjettedel af den jordbrukande delen af befolkningen;

att för jordbruksbefolkningen medföra indirekt nytta endast i rikets ena hälft, under det att denna befolkning i rikets andra hälft, företrädesvis Norrland, deraf blir i öfvervägande grad lidande;

att icke för den torgförda inhemska spanmålen medföra afsedd höjning i prisen med skyddstullens hela belopp, hvilket deremot kommer att inträffa med den från utlandet införda;

att till framtida fara för jordbruket gynna hvete-konsumtionen på rågkonsumtionens bekostnad.

Då jag icke ett ögonblick hyst någon den ringaste förhoppning att med denna min reservation kunna rubba någons förut fattade mening, har jag med densamma endast åsyftat att i en vigtig beskattningsfråga gifva ett motiveradt om än svagt uttryck för de berättigade intressen, som förefinnas och måste förefinnas hos alla de många, hvilka sakna andra existensmedel än sin arbetskraft. Det har synts mig, som om dessa många kunde göra anspråk på att i ett utskottsbetänkande, som berör för dem så viktiga lifsintressen, icke förgäfvos söka ett uttryck för deras uppfattning, om ett sådant också icke kan förekomma annat än i form af reservation.

Fullt medveten, som jag är derom, att hvad jag i denna min reservation

uttalat, under nu rådande politiska förhållanden, icke skall kunna leda till något annat resultat än möjligen det, att utgöra en påminnelse om, att för folkrepresentationen finnas andra legitima samhällsintressen att tillvarataga än blott förmögenhetens och jordbrukets — har jag för egen del intet yrkande att framställa.

vid punkten 1:o) a)—f): af herr J. Johansson från Stockholm;

vid punkten 1:o) a)—f) samt punkterna 2:o), 3:o) och 4:o): af herrar J. Johansson i Noraskog, friherre von Schwerin, Collander, G. Jansson och S. M. Olsson, som i dessa punkter yttrat sig sålunda:

»Den år 1892 vidtagna nedsättningen i då gällande spanmålstullar skedde visserligen under trycket af rådande höga spanmålspris, men den skedde äfven, såsom bevillningsutskottets för nämnda år betänkande gifver vid handen, af den orsak, att man ej kunde undgå att fästa afseende vid de många och stora olägenheter, dessa tullar vållade alla samhällsklasser förutom de jordbrukare, som hade säd till afsalu.

Sedermera hafva spanmålsprisen sjunkit och de deraf framkallade ropen på ökad skydd för jordbruksnäringens idkare hafva förmått Kongl. Maj:t att icke allenast föreslå utan äfven genom särskild kungörelse af den 5 nästlidne januari påbjuda en höjning af spanmålstullarne till belopp, hvilkas fastställande måste medföra ytterst afsevärda olägenheter för ofvan angifna samhällsklasser. Ett sådant steg borde likväl med hänsyn till dessa samhällsklassers rätt ej företagas annat än i yttersta nödfall. Det mindretal af landets befolkning, som derigenom beredes hjälp på de öfriges bekostnad, måste vara i trängande behof af dylik hjälp, och man måste vara förvissad om, att den föreslagna åtgärden verkligen i väsentlig mån hjälper detta mindretal, för att den skall kunna försvaras. Vi veta visserligen, att jordbruksnäringens idkare i vårt land för närvarande mångenstädes befinna sig i en bekymmersam belägenhet, men vi betvifla att denna deras belägenhet är att tillskrifva de intill början af detta år gällande jmförelsevis låga tullsatserna å spanmål eller att jordbruket genom höjandet af dessa tullsatser skulle få något varaktigare eller kraftigare uppsving. Erfarenheten från de år, tullskyddet verkat, och de lärdomar, vi kunna hemta från andra länder i detta afseende, hafva ej varit af beskaffenhet att kunna vederlägga denna vår åsigt. Under sådana förhållanden och då den nedgång i spanmålsprisen, som försports sedan någon tid tillbaka, kan vara af en mera öfvergående natur och fort nog, genom missväx-

ter, stora olyckor, eller förändrade konjunkturer, efterföljas af en prisstegring, hvarunder de nu ifrågasatta höga spanmåls- och mjöltullarne blifva omöjliga att vidhålla, hafva vi inom utskottet sökt häfda olämpligheten af att höja de år 1892 fastställda tullsatserna, likväl utan den ringaste framgång.

Chefen för finansdepartementet, hans excellens herr statsministern har emellertid ansett det vara en bjudande pligt att hos Kongl. Maj:t göra framställning om vidtagande af åtgärd i syfte att söka förekomma, att det betryck, hvaraf jordbruksnäringen skall lida, icke måtte blifva denna närings idkare öfvermåttigt. Med bifall härtill har Kongl. Maj:t ej tvekat att, för sådant ändamål, efter en mer än 50-årig hvila, upplifva minnet af en i alla afseenden föråldrad grundlagsparagraf, och med tillämpning af dess ganska oklara ordalag påbjuda en betydande förhöjning ej blott i den af 1892 års lagtima Riksdag fastställda »tullen å inkommande spanmål», utan jemväl tullen å *mjöl*, en vara som dock icke nämnes i 60 § regeringsformen; och, hvad värre är, Kongl. Maj:t tvekade ej heller att genom ifrågavarande 1895 års kungörelse på ett synnerligen betänkligt sätt rubba den proportion i tullsatserna mellan spanmål och mjöl, som 1892 bestämdes. Då det icke tillkommer bevillningsutskottet att utlåta sig om grundlagsenligheten af den sålunda vidtagna åtgärden, lärer det icke heller tillkomma oss att derom afgifva något yttrande, men då Kongl. Maj:t i sin särskilda proposition till Riksdagen angående förhöjning af tullen å spanmål m. m. föreslagit, att de enligt tulltaxan af den 8 juni 1892 bestämda tullsatserna för omalen spanmål måtte höjas till 3 kronor 15 öre och för malen spanmål till 6 kronor 50 öre pr 100 kilogram, eller samma belopp, som blifvit föreskrifna i nyssberörda kungörelse, samt »att de sålunda föreslagna tullarne måtte såsom tilläggsafgifter till nu gällande tulltaxa jemväl under innevarande år utgöras», så bör med skäl kunna ifrågasättas, om icke ett dylikt förslag i sjelfva verket grundar sig på ett förbiseende, som icke bort förekomma i en Kongl. Maj:ts proposition af så vigtig beskaffenhet som den förevarande.

Härmed må nu vara huru som helst, så kunna vi dock väl förstå, att, på sätt det yttrades i bevillningsutskottets betänkande n:r 1 vid 1888 års riksdag, »under nuvarande förhållanden, då tullskyddspartiets kända öfvervigt inom Riksdagen ställer i utsigt» väsentligt höjda spanmåls- och mjöltullar, det måste blifva en bjudande pligt för alla dem, som inse nödvändigheten af en, om ock mindre väsentlig begränsning af de anspråk, som nu ställas på den icke jordbrukande befolkningens offervillighet och skatteförmåga, att rigta sina bemödanden på att före-

komma ett allt för vidsträckt begagnande af nyss antydda beskattningsmagt. Härtill torde äfven vara så mycket större anledning, som den gamla trosdogmen att »utlåndingen betalar tullen» numera synes hafva helt och hållet förlorat sin bevisande kraft, då den icke vidare omtalas. Tanken på en begränsning af berörda tullbeskattningsanspråk synes äfven hafva föresväfvat utskottets majoritet, då den icke velat efter ordalydelsen tillstyrka Kongl. Maj:ts förslag att antaga *de föreslagna tullarne såsom tilläggsafgifter* till nu gällande tulltaxa; men utskottet har dock ansett sig böra utgå från den genom 1895 års kungörelse bestämda *tullsatsen å mjöl såsom grundval för det ökade tullskydd*, som man nu vill bereda icke blott jordbruksnäringen, utan ännu mera och i en påfallande hög grad den egentliga så kallade *storquvarnsindustrien*.

Då vi emellertid hålla före, att ett orubbligt fasthållande vid 1892 års tullsatser »under nuvarande förhållanden» endast skulle bidraga till framgång för denna utskottets hemställan, och ett sådant resultat icke i ringaste mån skulle lända till gagn eller fördel för de talrika mjöl- och brödkonsumenterna, utan i stället låta dem få känna hela tyngden »af tullskyddspartiets kända öfvervigt inom Riksdagen», anse vi omständigheterna fordra att — åtminstone tills vidare och till viss grad — rätta vårt handlingssätt derefter, och detta, så mycket hellre, som det är föga antagligt att Kongl. Maj:ts regering i den närmaste framtiden, utan särdeles tvingande skäl, skall frånträda sin genom januari-kungörelsen intagna ståndpunkt i afseende å *spanmålstullen*. Men om så är förhållandet, lär det i främsta rummet blifva nödvändigt att på ett annat för de skattdragande mera förmånligt sätt, än hvad både Kongl. Maj:t och utskottet föreslagit, jemka proportionen mellan spanmåls- och mjöltullarne.

Då vi sålunda blifvit nödsakade att inlåta oss på en närmare utredning af nu antydda olika proportioner, hafva vi tillika på det uttryckligaste velat förklara, att en dylik undersökning icke må anses såsom ett frångående af våra här ofvan eller vid föregående tillfällen uttalade meningar om dessa tullars olämplighet såsom beskattningsform öfver hufvud taget. Denna mening vidhålla vi fortfarande; men såsom dessa tullar nu föreligga, måste vi behandla dem sådana *de äro* och icke sådana *de borde vara*.

Den proportion mellan spanmåls- och mjöltullarne, som den större quvarnindustrien påyrkade, när dessa tullar under åren 1884—85 kommo

på tal, var den ganska anspråkslösa af 2 : 3, eller 2 kronor spanmåls- och 3 kronors mjöltull. De vid 1886 och 1887 årens riksdagar väckta motionerna i ämnet förordade, huru olika de än voro, en proportion i genomsnitt af 208 öres sädes- och 358 öres mjöltull. Den vid 1888 års riksdag antagna proportionen var respektive 250 och 430 öre. Vid 1892 års riksdag blef densamma förändrad till respektive 125 och 250 öre. Vid innevarande års riksdag föreslår friherre Klinckowström talen 400 och 600; herr Erickson i Bjersby med sina medundertecknare 400 och 650; bevillningsutskottet åter föreslår 370 och 650, då det af Kongl. Maj:t genom januari-kungörelsen påbjudna förhållandet är 315 och 650, allt öre per 100 kilogram räknadt.

Nuvarande chefen för finansdepartementet har i sitt yttrande till statsrådsprotokollet anfört, att de svenska qvarnarne vid export af rågsikt hafva större svårigheter än de tyska, emedan de förra erhålla restitution efter ett mjölutbyte af $66\frac{2}{3}$ procent och de senare vid blott 65 procent. Qvarnindustriidkareföreningens främste målsman har inför årets bevillningsutskott förklarat, att af hvete erhålles prima och sekunda mjöl tillsammans högst 73 procent utbyte, samt af råg, likaledes prima och sekunda, icke mer än 65 procent, äfvensom att, efter $4\frac{1}{2}$ à 5 procents afgång vid förädlingen, allt det öfriga är kli. Afgången eller den så kallade dammvigten beräknades förr, så väl för hvete som råg till sikt, till 10 skålpund pr tunna. Respektive 5 procent å råg och $4\frac{1}{2}$ procent å hvete, motsvarar nu, ehuru värme icke såsom förr utvecklas vid förmalningen, 14 à $13\frac{1}{2}$ skålpund pr tunna råg eller hvete.

Beträffande det här ofvan angifna utbytet af respektive 65 och 73 procent, så äro vi villige att medgifva dessa siffrors riktighet, ehuru våra qvarnegare förmå sin siktmäld af samma råvara som tyskarne och väl torde få antagas ega fullt ut lika goda qvarnverk som dessa. Med nämnda utbytessiffror till utgångspunkt hafva vi tillåtit oss uppställa nedanstående tabell, till förklaring hvaraf äfven må nämnas, att siffrorna 65 och 73, tudelade, visa ett *genomsnittsutbyte af 69 procent*. Vill man då veta det rena tullskyddet, när förmalningen består af hälften hvete och hälften råg till sikt samt tullsatserna äro lika å de båda sädesslagen och lika å de båda mjölsorterna, så multipliceras mjöltulls-siffran med utbytessiffran och produkten divideras med 100. Från qvoten drages den tullsiffra, som gäller för den omalna säden, då resten utvisar det verkliga qvarnskyddet. Exempel: då tullen å hel säd är 250 öre och mjöltullen 430 öre, blir uträkningen denna:

$$430 \times 69 = 29,670 : 100 = 296,70 \text{ öre,}$$

$$\text{afdrages sädestullen } \dots \dots 250,00 \text{ »}$$

utgör qvarnskyddet alltså 46,70 öre.

Tabell 1.

	Tull å 100 kg. säd.	Utbyte.	Mjöltull.	Qvarn- skydd.	Förlust.
	öre.	procent.	öre.	öre.	öre.
Qvarnegarnes föreslagna tullsatser 1884—1885	200	69	300	—	7
Motionärernas fordringar 1886—1887 (i medeltal).....	208	69	358	39,0	—
1888 års tullsatser.....	250	69	430	46,7	—
1892 » dito	125	69	250	47,5	—
Friherre Klinckowströms motion 1895.....	400	69	600	14,0	—
Herr Ericksons i Bjersby med fleres motion 1895.....	400	69	650	48,5	—
Bevillningsutskottets förslag 1895.....	370	69	650	78,5	—
Af Kongl. Maj:t påbjudna tullsatser 1895.....	315	69	650	133,5	—

Det här ofvan angifna qvarnskyddet, som vexlar ganska mycket efter olika tullsatser, kan icke anses såsom ren behållning; ty, enligt uttalanden både af chefen för finansdepartementet och af qvarnindustri-idkareföreningens ombud, uppstå vid täflan med utlandets qvarnar så många afdrag för frakt-, säck-, ränte- och kursförhållanden m. m., att till och med det af bevillningsutskottet föreslagna skydd knappt skulle kunna betäcka dessa omkostnader.

Man frågar då icke utan skäl, på hvad sätt beredes storqvarns-industrien ersättning eller vederlag för dylika omkostnader eller förluster? Svaret är enkelt och lemnades af denna industris ombud inför bevillningsutskottet, måhända i ett obevakadt ögonblick, och lyder så: *genom den stora vinst, som erhålles vid förmalning af råg till sammanmalet rågmjöl, det s. k. grofmjöl.*

Chefen för finansdepartementet har säkerligen förbisett denna omständighet, då han på sidorna 15 och 16 i den kongl. propositionen vill framhålla, att 1892 års relation i tullsatser mellan omalen och malen spanmål beredde qvarnindustrien något större skydd än den af 1888. Enligt föregående tabell utgör detta »något större skydd» ungefär $\frac{3}{4}$ öre pr 100 kilogram förmalen säd. Att hvarken denna obetydliga tillökning i skyddet eller något af de här ofvan angifna beloppen i sådant afseende skulle vara tillfredsställande för de stora qvarnarne, torde ligga för öppen dag, derest ingenting vore att förtjena på förmalning af groft rågmjöl. Att denna förmalning är af synnerligt stor betydelse för handelsqvarnarne, framgick äfven af den upplysning, som af deras om-

bud meddelades inför utskottet, att af sådan vara förmaldes vid en större qvarn 300 à 500 säckar om dygnet, *förutom* dubbla beloppet hvete och råg till finsikt. När då härtill kommer att utbytessiffran för det grofva rågmjålet är 98, så bör man lätt kunna inse, hvilken betydelse denna förmalning måste ega, då man hittills, trots alla protester, af, som det kallas, tulltekniska skäl åsatt *samma tullsats* för både *det finare och gröfre mjålet*. Det är dock ett faktum att både i Tyskland och i Frankrike, ja till och med i Norge, allt mjöl tullbehandlas efter *olika finhetsgrad*. Till närmare upplysning om det höga qvarnskydd, som genom den af utskottet helt och hållet förbigångna frågan om det gröfre rågmjålet beredes storqvarnsindustrien, hänvisas till nedanstående

Tabell 2.

	Tull å 100 kg. säd.	Utbyte af grof- mald.	Mjöltull.	Qvarn- skydd.	Skydd å finsikt enligt tabell 1.	Förlust å finsikt enligt tabell 1.
	öre.	procent.	öre.	öre.	öre.	öre.
Qvarnegarnes föreslagna tullsats 1884—1885	200	98	300	94	—	7
Motionärernes fordringar 1886—1887.....	208	98	358	142	39,0	—
1888 års tullsats.....	250	98	430	171	46,7	—
1892 " dito	125	98	250	120	47,5	—
Friherre Klinckowströms motion 1895.....	400	98	600	188	14,0	—
Herr Erickson i Bjersby med fleres motion 1895	400	98	650	237	48,5	—
Bevillningsutskottets förslag 1895.....	370	98	650	267	78,5	—
Af Kongl. Maj:t påbjudna tullsats 1895....	315	98	650	322	133,5	—

Det må erinras att det skydd, som båda de här ofvan meddelade tabellerna utvisa, gäller icke för 100 kilogram *mjöl*, utan för den kvantitet *mjöl*, som uppstår vid *förmalning af 100 kilogram säd*. För att frambringa 100 kilogram hvetemjöl erfordras, enligt vanlig beräkning, $133\frac{1}{3}$ kilogram hvete: tullen derå å 3 kronor 15 öre utgör 4 kronor 20 öre; dessa 4: 20 dragna ifrån mjöltullen 6 kronor 50 öre motsvara ett skydd af 2 kronor 30 öre. För att frambringa 100 kilogram prima rågsikt åtgå 154 kilogram råg: tullen derå å 3: 15 gör 4: 85; dessa 4: 85 dragna från 6: 50 bereda ett skydd af 1 krona 65 öre. För att frambringa 100 kilogram sammanmalet rågmjöl åtgå 102 kilogram råg: tullen derå å 3: 15 gör 3: 21; dessa 3: 21 dragna från 6: 50 bereda ett skydd af ej mindre än 3 kronor 29 öre.

Motsvarande skyddssiffror, uträknade efter 1892 års tullsatser, äro: för hvetemjöl 83 öre, för rågsikt 57,5 öre och för rågmjöl 1 krona 22,5 öre.

Af föregående tabeller och hvad i öfrigt blifvit yttradt torde emellertid med önskvärd tydlighet framgå, att hos oss förryckes hela den ifrågavarande tullsättningen derigenom att vår befolkning företrädesvis begagnar *det grofva rågmjölet*, samt att de *tulltekniska svårigheter*, som af generaltullstyrelsen starkt betonas, hindra tullbehandlingen af mjöl efter dess *olika finhetsgrad*, i följd hvaraf det gröfre och billigare rågmjölet, som utgör befolkningens förnämsta födoämne, tullbehandlas efter samma grund som det finare och dyrbarare, mera sällan begagnade såkallade lyxmjölet.

Under antagande att en större qvarn, hvars afverkningsförmåga uppgår till 1,200 säckar råg och hvete *om dygnet* — qvarnar finnas inom vårt land, som kunna förmala ända till en half gång om icke dubbelt mera på samma tid — använder $\frac{2}{3}$ till finsikt och endast $\frac{1}{3}$ till grofmäld, uppgår skyddet för denna produktion, jemlikt föregående tabeller, till följande belopp:

a) enligt 1892 års tullsatser,

för 800 säckar finsikt	à 47,5 öre	380: —	
» 400 » grofmäld	» 120 »	480: —	860 kronor.

b) enligt utskottets förslag,

för 800 säckar finsikt	à 78,5 öre	628: —	
» 400 » grofmäld	» 267 »	1,068: —	1,696 kronor

c) enligt kongl. kungörelsen den 5 januari 1895,

för 800 säckar finsikt	à 133,5 öre	1,068: —	
» 400 » grofmäld	» 322 »	1,288: —	2,356 kronor,

hvidan alltså skyddet enligt utskottets förslag skulle ökas med 97 procent; men efter Kongl. Maj:ts påbud har det i verkligheten ökats med icke mindre än 174 procent för hvarje dygn, som en dylik qvarn drifver sin verksamhet. Huruvida en sådan tullagstiftning kan anses sund, eller om den ens kan vara nyttig för det hela, tillåta vi oss storligen betvifla.

Vi hafva förut anmärkt, att genom januari-kungörelsens utfärdande den proportion i tullsatserna mellan spanmål och mjöl, som af 1892 års lagtima Riksdag fastställdes, blifvit väsentligen rubbad. Vi hafva äfven framhållit såsom föga antagligt, att Kongl. Maj:t utan särdeles tvingande skäl skall frånträda sin ståndpunkt i afseende å *spanmåls-tullens* belopp, äfven om, mot all rimlig förmodan, det skulle vara möjligt att, »emot tullskyddspartiets kända öfvervigt», åstadkomma ett beslut om vidblifvande af 1892 års tullsatser. Vid sådant förhållande synes det för denna gång böra vara ett eftersträfvansvärdt mål att motarbeta den ytterligare höjning af spanmålstullen, som utskottet föreslagit, och att medverka till ett återställande af den förut varande proportionen mellan spanmåls- och mjöltullarne. Med användande af enahanda beräkningssätt, som legat till grund för ofvan intagna tabeller, och med antagande af den af Kongl. Maj:t föreslagna spanmålstullen 3 kronor 15 öre för 100 kilogram, så skulle deremot närmast svara en *mjöltull af 5 kronor 25 öre*, enär qvarnskyddet å finsikt, som efter 1892 års tullsatser utgör 47½ öre, då skulle uppgå till 47¼ öre. Skilnaden, ¼ öre, är så ringa att den icke ens kan anses nämnvärd. Deremot skulle skyddet för grofmälden ökas från 120 öre till 199 öre per 100 kilogram *säd*, hvilken olägenhet icke torde kunna undvikas, men som ytterligare visar olämpligheten af det hos oss gällande förfaringssättet, att både gröfre och finare mjölsorter skola draga samma tullsats.

Beräknas åter skyddet för det producerade *mjölet*, så är förut visadt att detsamma utgör

a) enligt januari-kungörelsen:

för hvetemjöl	kronor 2: 30,
» rågsikt	» 1: 65,
» grofmäld	» 3: 29;

b) enligt 1892 års tullsatser:

för hvetemjöl	kronor — 83 öre,
» rågsikt.....	» — 57½ »
och » grofmäld	» 1: 22½ ».

Med den nu ifrågasatta relationen af 3 kronor 15 öre spanmåls- och 5 kronor 25 öre mjöltull skulle samma skydd utgöra för hvetemjöl 1 krona 5 öre, för rågsikt 40 öre och för grofmäld 2 kronor 4 öre, d. v. s. något högre för hvetemjöl och något lägre för rågsikt; och

synes detta beräkningssätt jemväl tala till förmån för nyssberörda proportion mellan spanmåls- och mjöltullarne.

I öfverensstämmelse med hvad sålunda anförts och i förhoppning att åtminstone någon nedsättning i de af utskottet föreslagna tullsatserna å spanmål och mjöl må kunna åvägabringas, hafva vi i sådant syfte ansett oss böra föreslå:

1:o) a) att tullsatsen för *spanmål, omalen, råg, hvete, korn, majs samt ärter och böner*, i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag, måtte bestämmas till 3 kronor 15 öre per 100 kilogram;

b) = utskottets förslag;

c) att tullsatsen för *spanmål, omalen, malt, äfven krossadt*, i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag måtte bestämmas till 4 kronor per 100 kilogram;

d) att tullsatsen för *spanmål, omalen, andra slag, ej specificerade*, i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag måtte bestämmas till 3 kronor 15 öre per 100 kilogram;

e) att för *spanmål, malen, mjöl och gryn, alla slag*, måtte stadgas en tull af 5 kronor 25 öre per 100 kilogram; samt

f) = utskottets förslag.

Under förutsättning att de här ofvan föreslagna tullsatserna å spanmål och mjöl, respektive 3 kronor 15 öre och 5 kronor 25 öre, antagas, läser deraf ock blifva en följd:

2:o) att tullsatsen för *ris, oskaladt, eller paddy*, bestämmas till 3 kronor 15 öre per 100 kilogram;

3:o) att tullen å *gryn, ris-, och rismjöl* måtte bestämmas till 5 kronor 25 öre per 100 kilogram; och

4:o) att jemväl tullsatsen för *mjöl af arrowrot och andra vegetabilier, som ej kunna inbegripas under spanmål eller hänföras till medicinalier*, måtte bestämmas till 5 kronor 25 öre per 100 kilogram.»

vid *punkten 1:o) a)—e)*: af herr *Bromée*, hvilken yttrat:

»Uti det hufvudsakliga af motiveringen till den reservation mot höjningen af spanmålstullarne, som afgifvits af herr Johan Johansson i Noraskog med flere, är jag villig instämma, men kan deremot lika litet vara med om det slut, hvartill reservanterna dervid kommit, som utskottets förslag, och får för den skull mot det senare anföra följande.

Inom utskottet har visserligen å ena sidan kraftigt framhållits

nödvändigheten af skydd för jordbruksnäringen genom förhöjning af tullen å såväl omalen som malen spanmål, men jag och flere med mig hafva å andra sidan ansett, att dessa tullar icke gagna mer än ett ringa fåtal af vårt lands jordbrukare, nemligen dem som idka jordbruksnäringen i stort, under det att de deremot äro till skada icke blott för den stora allmänhet, som icke idkar jordbruk, genom att fördyra dennas lefnadskostnader, utan jemväl för dem, hvilka i mindre omfång hafva jordbruksnäringen till sitt yrke och icke äro i tillfälle att producera spanmål till afsalu.

I utskottet har jemväl påvisats, att de af Kongl. Maj:t den 5 sistlidne januari pålagda höga spanmålstullar icke gerna kunna kallas eller betraktas såsom skyddstullar, utan mera såsom finanstullar, hvilket jemväl Kongl. Maj:ts regering synes erkänna, då hans excellens herr statsministern i sin egenskap af chef för finansdepartementet i 1896 års stat beräknar sagda spanmålstullförhöjning till 5,000,000 kronor, hvarvid han antagit, att importen, oaktadt tullhöjningen, skall komma att blifva lika stor detta år som under förlidet år.

Täta ändringar af tullsatserna, särskildt på en sådan betydande vara som spanmål, kunna icke vara fördelaktiga hvarken för jordbrukarne sjelfve eller för affärsmännen, emedan lugn och stadga i dessa fall måste vara fördelaktigast, hvadan jag ansett att de så nyligen som år 1892 bestämda tullsatserna bort bibehållas, och att därför såväl Kongl. Maj:ts den 5 januari påbudna tullsatser, hvilka i nådig proposition understälts Riksdagens beslut, som ock de i detta ämne väckta motioner om höjning af spanmålstullarne bort af utskottet afstyrkas.

Om verkningarne af dessa föreslagna höga tullsatser, i fall de skulle antagas, vill jag inskränka mig till att endast erinra huru ifrågavarande tullar måste, såsom oundgängligen fördyrande produktionskostnaden för öfriga näringar och födan för den mindre bemedlade, menligt inverka på näringarne och försvåra utkomsten för en stor del af vårt lands befolkning, särskildt för alla dem som icke härigenom beredes något skydd.

Spanmålstullen är också af alla lifsmedelstullar den mest tryckande, emedan den drabbar sjelfva brödsäden.

På grund häraf hemställes:

a) att tullsatsen för spanmål, omalen, råg, hvete, korn, majs samt ärter och bönor måtte bibehållas vid den tullsats, som bestämdes vid 1892 års lagtima riksdag, eller 1 krona 25 öre för 100 kilogram;

b) att för spanmål, omalen, hafre och vicker, gällande tullfrihet måtte bibehållas;

c) att tullsatsen för spanmål, omalen, malt, äfven krossadt, måtte bibehållas vid sistnämnda års tullsats 1 krona 50 öre per 100 kilogram;

d) att tullsatsen för spanmål, omalen, andra slag, ej specificerade, bibehålles vid tullsatsen 1 krona 25 öre per 100 kilogram; samt

e) att för spanmål, malen, mjöl och gryn, alla slag måtte bibehållas 1892 års tull, med 2 kronor 50 öre per 100 kilogram.»

vid punkten 1:o) g): af herrar *Fredholm, S. M. Olsson, Bokström, Bromée* och *Hahn*, hvilkas särskilda yttrande är af följande lydelse:

»Vid det förhållande, att en högst väsentlig förhöjning i tullen för spanmål, malen och omalen, synes vara förestående, så få vi hemställa

att herr *Norbergs* förevarande motion, i hvad den afser artikeln spanmål, måtte bifallas.»

vid punkten 5:o): af herrar *J. Johansson* i *Noraskog*, friherre *von Schwerin*, *Collander*, *Fredholm*, *G. Jansson*, *S. M. Olsson*, *Bokström* och *Bromée*, som anført:

»Då det icke torde kunna bestridas, att ett återinförande af den tull på artikeln *kli*, som pålades vid 1888 års riksdag, men afskaffades 1892, endast skulle blifva till skada för mejerihandteringen, som nu mer än någonsin arbetar under svåra förhållanden på grund af den starka konkurrensen från Australien och andra aflägsset belägna länder, hvilka särskildt genom bruket af separatorer blifvit satta i tillfälle att producera ett hållbart smör för den europeiska marknaden; då det vidare är ett faktum att *kli* rent af erfordras för åstadkommande af prima smör och behovet af *kli* icke på långt när kan fyllas af den inhemska produktionen, hvilket förhållande tydligt framgår af de senare årens in- och utförsel af *kli*, som utgjorde

		Införsel.	Utförsel.
1886 kg.	7,445,759	4,821,433
1887 »	9,726,666	3,009,763
1888 »	7,136,171	2,742,252
1889 »	15,228,650	2,252,023
1890 »	31,861,626	1,007,376
1891 »	5,738,822	8,174,700
1892 »	17,872,826	602,621
1893 »	20,256,231	2,638,711
1894 (omkring) »	42,886,000	478,000

synes det oss vara fullkomligen ådagalagdt, att klitullen snarare måste vara till betydlig skada än till något gagn för det svenska jordbruket och dess mejerihandtering, hvadan vi hemställa,

att *kli, alla slag*, måtte fortfarande åtnjuta tullfrihet.»

vid *punkten 6:o*): af herr *Bromée*, hvilken yttrat:

»På samma grunder som anförts i min reservation under punkt 1, hemställas att Riksdagen måtte besluta,

att tullsatsen för bröd, andra slag, måtte varda bibehållen vid den tull, 2,5 öre pr kilogram, som är bestämd enligt tulltaxan af den 8 juni 1892.»

vid *punkterna 6:o) och 7:o*): af herrar *J. Johansson* i Noraskog, friherre *von Schwerin*, *Collander*, *G. Jansson* och *S. M. Olsson*, hvilka yttrat:

»Då artikeln *bröd, andra slag*, bör draga samma tull som mjöl, torde, i händelse den här ofvan föreslagna mjöltullen af 5 kronor 25 öre per 100 kilogram antages, deraf blifva en följd,

6:o) att tullsatsen för *bröd, andra slag*, måtte bestämmas till 5,25 öre per kilogram.

I öfverensstämmelse härmed lärer det ock blifva nödigt, att utskottets hemställan i fråga om restitution vid utförsel af bröd jemkas på det sätt,

7:o) att beloppet af den tullrestitution, hvilken jemlikt § 9 mom. 1 i tulltaxeunderrättelserna medgifves vid utförsel af bröd, som af utländskt råämne tillverkats inrikes, må bestämmas till 5 öre per kilogram.»

vid *punkten 9:o*): af herrar *J. Johansson* i Noraskog, friherre *von Schwerin*, *Collander*, *Fredholm*, *G. Jansson*, *S. M. Olsson*, *Bokström* och *Bromée*, hvilkas särskilda yttrande vid denna punkt är af följande lydelse:

»Angående den af utskottet tillstyrkta tullsatsen å *potates*, tillåta vi oss erinra, att knappast något enda af de i betänkandet afhandlade födoämnen torde mindre lämpa sig för tullbeskattning än detta, som utgör den enklaste, för den fattige outhärligaste form, hvori han förskaffar sig stärkelsehaltig näring, och som man därför väl borde göra så lätt tillgängligt som möjligt. Äfven ur skyddssystemets synpunkt

förefaller denna tull olämplig och obehöflig, då för en så tung, skrymmande och jembförelsevis prisbillig vara redan transportkostnaden bildar ett mycket starkt naturligt skydd, hvarför ock införseln af potates, äfven då den varit tullfri, blott utgjort en alldeles försvinnande procent — mellan $\frac{2}{3}$ och $1\frac{1}{3}$ % — af landets egen produktion och konsumtion. Sålunda utgjorde

		Införsel.	Utförsel.
1889 (i runda tal)	kg. 2,9 mill.	= 25,000 t.or.	1,000 t.or.
1890	» 8,3 »	= 70,000 »	300 »
1891	» 5,3 »	= 40,000 »	900 »
1892	» 3,4 »	= 30,000 »	3,500 »
1893	» 3,6 »	= 30,000 t.or.	1,500 t.or.

Deremot utgjorde skörden

1889	hektoliter	22,835,000 =	——	t.or.
1890	»	12,465,000 =	——	»
1891	»	16,254,000 =	——	»
1892	»	18,264,000 =	——	»
1893	»	22,321,000 =	13,536,960	»
1894	»	15,888,600 =	9,635,880	t.or.

Den 10-åriga medelskörden under åren 1884—1893 uppgick till 19,118,000 hektoliter = 11,594,410 t.or.

Potatesinförseln under de nämnda åren gick hufvudsakligast till de större städerna jemte de norrländska orterna samt Gotland, men deremot endast obetydligt till det brännvinsproducerande Blekinge och Vestergötland.

Införselns storlek bestämmes för visso hufvudsakligen af helt andra faktorer än tullen. Den betydande ökning af importen, som egde rum exempelvis 1890, hade otvifvelaktigt sin grund i den mindre fördelaktiga potatesskörden under samma år; och just under sådana år är det, som de skadliga verkningarna af en åsatt tull visa sig genom en för konsumenterna betungande prisstegring utan nytta för de inhemska potatesodlarna i allmänhet. Då sålunda en potatestull under nuvarande förhållanden icke gagnar producenterna, men under vissa omständigheter verkar ganska menligt för konsumenterna, tillåta vi oss hemställa:

att potates, äfven krossad eller rifven, måtte fortfarande vara tullfri.»

vid *punkten 11:o*): af herrar *J. Johansson* i Noraskog, friherre *von Schwerin*, *Collander*, *Fredholm*, *G. Jansson*, *S. M. Olsson*, *Bokström* och *Bromée*, som anförde:

»I fråga om artikeln *fläsk, andra slag*, yttrade bevillningsutskottet vid 1892 års riksdag, bland annat, att redan flera år före tullens införande började vår svenska fläskexport att, i samband med mejerirörelsens utveckling, raskt stiga och tyckes lyckligtvis härmed alltjämt fortfara. Men den vara, som från vårt land exporteras, är en helt annan vara än den vi importera, och en tull på den senare verkar därför alldeles icke som ett skydd för den förra. Svenskt fläsk är en artikel, som i England betingar ett pris, nära dubbelt så högt som importpriset i Stockholm å det amerikanska benfria fläsket, en vara, som icke blott för denna sin billighet utan lika mycket på grund af sin höga fetthalt utgör det hufvudsakliga och lifligt eftersökta animala födoämnet för de i stark vinterkyla under bar himmel sysselsatta skogsarbetarne i Norrland. Det är nemligen dit nästan hela denna import söker sin väg. Importsiffrorna visa, att fläsktullen visserligen i början hämmade denna införsel och bragte den ned från 8 millioner kg. år 1887 till föga öfver 5 millioner kg. åren 1888 och 1889. Men så oundgängligt har detta födoämne befunnits, att importen 1890 redan är omkring 800,000 kg. *högre* än den var 1887, då den ännu var tullfri. Man ser sålunda, att oaktadt en tull (af 20 öre per kg.), som med nära 40 procent fördyrat priset, måste den norrländske arbetaren i samma utsträckning som förut förskaffa sig det amerikanska fläsket; och fläsktullen, som ej hämmar importen och på sådant sätt ådagalägger sin »skyddande» förmåga, inskränker sig till att blifva en särskild skatt på en obemedlad befolkningsklass i en enda landsända.

De senaste årens import- och exportsiffror äro följande:

		Införsel.	Utförsel.
1889	kilogram	4,790,482	7,440,627
1890	»	8,207,578	5,957,953
1891	»	6,327,162	5,032,841
1892	»	7,313,155	6,663,754
1893	»	3,654,576	6,577,759
1894	omkring	6,246,000	8,152,000

Då vi »under nuvarande förhållanden» ej hysa förhoppning derom, att ett förslag om tullfrihet för ifrågavarande artikel, som vi, i likhet med 1892 års bevillningsutskott, skulle helst velat tillstyrka, kan vinna

Riksdagens bifall, återstår oss ej annat, än att i förevarande hänseende hemställa,

att nu gällande tull, 10 öre per kilogram, å *fläsk, andra slag*, måtte af Riksdagen bibehållas oförändrad.»

vid *punkten 12:o*): af herrar *Fredholm, S. M. Olsson, Bokström, Bromée* och *Hahn*, hvilka yttrat:

»Då bevillningsutskottet föreslagit, att tullen för fläsk, andra slag, måtte höjas till 20 öre per kilogram, så hemställa vi,

att herr Norbergs förevarande motion, i hvad den afser artikeln fläsk, andra slag, måtte bifallas.»

angående motiveringen till *punkten 15:o*): af herrar *J. Johansson* i Noraskog, friherre *von Schwerin, Collander, Fredholm, G. Jansson, S. M. Olsson, Bokström* och *Bromée*, hvilka ansett, att denna punkt bort hafva följande lydelse:

»I Kongl. Maj:ts förevarande proposition till Riksdagen föreslås äfven, att de i propositionen upptagna tullsatser måtte, såsom tilläggsafgifter till nu gällande tulltaxa, jemväl under innevarande år utgöras.

Enahanda förslag förekommer äfven i herr Cavallis motion beträffande den deri omhandlade artikeln ris.

Med erinran, att tillförene under likartade förhållanden Riksdagen ansett lämpligt, att beslutade tullförhöjningar trädde i kraft snarast möjligt, får utskottet, som icke kunnat förorda bifall till hvad sålunda föreslagits i oförändradt skick, enär detta skulle förutsätta att tullsatsen å omalen spanmål måtte fastställas till 4 kronor 40 öre (= 1,25 + 3,15) och å malen spanmål till icke mindre än 9 kronor (= 2,50 + 6,50) för 100 kilogram, men utskottet här ofvan tillstyrkt antagande af sådana tullsatser, som stå i närmare öfverensstämmelse med de i förut omförmälda kongl. kungörelse föreskrifna, anser sig utskottet böra hemställa,

15:o) att Riksdagen måtte medgifva etc. (= utskottets förslag).»

Herr *Bokström* har anhållit få antecknadt, att han icke deltagit i behandlingen af de i betänkandets punkt 1:o a)—e) omförmälda frågor.